

Den strategiske mångsysslaren – 10 år senare

ENKÄTUNDERSÖKNING OM KOMMUNERNAS NÄRINGS-
LIVS-ARBETE 2018 MED ÅTERKOPPLING TILL UNDERSÖKNINGEN 2008

Den strategiske mångsysslaren – 10 år senare

ENKÄTUNDERSÖKNING OM KOMMUNERNAS NÄRINGSLIVSARBETE 2018
MED ÅTERKOPPLING TILL UNDERSÖKNINGEN 2008

Upplysningar om innehållet:
Jan Torége, jan.torege@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2019

ISBN: 978-91-7585-771-8

Text: Jan Torége

Foto: Maskot Bildbyrå, Scandinav Bildbyrå, Lisa Wikstrand,
Hans Alm, SKL:s bildarkiv

Produktion: Advant Produktionsbyrå

Förord

År 2008 genomförde Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) en enkätundersökning som fokuserade på att lära känna näringslivsansvariga i kommunerna – vilka de var, hur de arbetade och vilket stöd de förväntade sig av SKL. Företagsklimat hade precis blivit en prioriterad fråga på förbundet och SKL skulle utveckla en strategi för hur förbundet på bästa sätt skulle kunna möta de behov och önskemål som kommunerna hade på SKL inom näringslivsområdet.

Undersökningen fick namnet ”Den strategiske mångsysslaren”. Enkäten gav oss som jobbade med näringslivsfrågor på SKL en bättre inblick och förståelse för vad det innebar att vara näringslivsansvarig och vad man önskade att SKL skulle kunna bidra med till deras arbete.

För ett tag sedan kom frågan upp på nytt. Vore det inte intressant att upprepa denna undersökning? Vad har hänt på 10 år? Det var flera näringslivsansvariga som väckte frågan och vi fick också kontakt med ett antal forskare som hade intresse för området och som gärna bidrog med sina expertkunskaper.

Den enkät SKL nu genomfört är mer omfattande än enkäten 2008, vilket gör att det inte går att jämföra samtliga frågor med varandra. Men för de frågor där jämförelser är möjliga har det i många fall skett stora förändringar mellan åren.

Samtidigt med denna undersökning genomfördes en liknande enkätundersökning ställd till turist- och besöksnäringschefer i kommunerna, vilket resultaterat i rapporten ”Kommunerna och besöksnäringen”. Den finns att läsa eller hämta på www.skl.se.

”Den strategiske mångsysslaren – 10 år senare” har tagits fram av Jan Torége på SKL. I projektgruppen har även Anders Gunnarsson och Linda Ahlford från SKL ingått. Referensgruppen har bestått av Brita Hermelin, Centrum för Kommunstrategiska studier, Linköpings Universitet, Kristina Trygg, Tema teknik och social förändring, Linköpings universitet, Stefan Hellman från Högskolan Väst i Trollhättan samt Lena Forsberg, tidigare näringslivsansvarig i Trollhättan. Tack också till Magnus Forslund och Katrin Bjerhag, båda SKL, som hjälpt oss med utformningen av enkäten.

Stockholm i mars 2019

Katrien Vanhaverbeke

Sektionschef

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

9	Sammanfattning
13	Inledning
17	Kapitel 1. Näringslivsansvarigas bakgrund
17	Jämn könsfördelning av näringslivsansvariga
18	Flertalet näringslivsansvariga är i den övre medelåldern
18	Många näringslivsansvariga är nya i den tjänst de har nu
19	Näringslivsansvariga har många års erfarenhet inom området
19	Två av fem näringslivsansvariga kommer från näringslivet
20	Stor andel yngre kvinnor i pendlingskommuner nära storstäder
23	Kapitel 2. Kommunens näringslivsverksamhet
23	En av tre näringslivsansvariga har inga medarbetare som arbetar med näringslivsfrågor
24	Näringslivsansvarig ansvarar ofta även för andra områden
25	Näringslivsfunktionen är oftast placerad under kommunledningsförvaltningen
26	Flera strategiska dokument styr arbetet med näringslivsfrågor
26	Kompetensförsörjning prioriterat område för näringslivsansvariga
28	Stor skillnad mellan pendlingskommuner och övriga kommungrupper
28	Näringslivsfunktionen samverkar med många andra både internt och externt
29	Större skillnader mellan kommungrupperna vad gäller extern än intern samverkan
30	Sociala medier vanligt verktyg i näringslivsarbetet
30	Mycket vanligt med mätbara mål för att följa utvecklingen
30	Ökad status, professionalisering, samverkan över gränser och regionens förändrade roll
33	Kapitel 3. Framtiden
33	Färre läser och fler nätverkar för att hålla sig uppdaterade på näringslivsfrågor
34	SKL kan främst stödja näringslivsansvariga genom omvärldsbevakning
36	Områden där näringslivsfunktionen skulle behöva stärka sin kompetens
36	Solna bäst på företagsklimat
37	Har näringslivsfunktionen i din kommun gjort någon lyckad insats som du kan tänka dig att berätta om på något av våra träffar?
38	Har du något ytterligare medskick som du vill förmedla till SKL?
39	Bilaga 1 – Goda exempel
40	Bilaga 2 – Exempel på lyckade insatser från näringslivsfunktionen
44	Bilaga 3 – Kommungruppsindelning
45	Bilaga 4 – Enkät

Sammanfattning

År 2008 genomförde SKL en enkätundersökning riktad till näringslivsansvariga i kommunerna. Under år 2018 har en utvidgad studie på samma tema genomförts. I undersökningarna beskrivs bland annat de näringslivsansvarigas bakgrund med frågor om kön och ålder, hur näringslivsverksamheten är organiserad, hur styrningen av verksamheten ser ut och med vilka och på vilket sätt näringslivsfunktionen samverkar med andra. Där så varit möjligt har jämförelser med 2008 års resultat gjorts.

- År 2008 var endast en av fem näringslivsansvariga kvinnor, idag är könsfördelningen nästan helt jämn.
- Stor andel av de näringslivsansvariga är i åldern 50–59 år. Andelen över 60 år har dock minskat, medan andelen yngre än 50 år har ökat.
- Många näringslivsansvariga är nya på sin tjänst, nästan hälften har haft tjänsten i mindre än två år.
- År 2008 hade en av fyra haft tjänsten mer än 10 år, år 2018 är det bara sex procent.
- Två av fem näringslivsansvariga kom från den privata sektorn, ungefär lika många hade en kommunal bakgrund.
- Näringslivsfunktionen är oftast placerad under kommunledningsförvaltningen och trenden pekar mot att allt fler placerar funktionen där.

- De områden som främst prioriteras inom näringslivsarbetet är kompetensförsörjning, nyetablering av företag/nyföretagande, mark och lokaler, utveckling av stadskärnan/centrum, entreprenörskap i skolan samt digitalisering av den kommunala servicen.
- Näringslivsfunktionen samverkar inom kommunen i hög utsträckning med verksamhetsområdena Mark och exploatering, Plan och bygg samt Kommunikation.
- Samverkan externt med andra aktörer sker i högst utsträckning med andra kommuner och med näringslivsorganisationer.
- Näringslivsansvariga anser att de viktigaste förändringarna i deras arbete under de senaste fem åren varit att:
 - Statusen för näringslivsfrågor har höjts och att det har skett en ökad professionalisering av näringslivsfunktionen.
 - Samarbete i högre grader sker över olika typer av gränser och i olika typer av konstellationer.
 - Regionens roll har förändrats och att samarbete oftare sker med den närmaste växande kommunen.
 - Det har uppstått brister vad gäller tillgången på kompetens och på mark och lokaler.

- Digitaliseringen har blivit allt viktigare, liksom sociala medier, kommunikation och mediabevakning.
 - Det har blivit ett ökat fokus på att stödja etablerade företag i kommunen att växa och på att förbättra bemötandet och effektiviteten i kommunens roll som myndighetsutövare.
 - Allt går mycket snabbare!
- En ny generation av näringslivsansvariga hittar nya metoder för att hålla sig uppdaterad inom sitt område. Nätverk, konferenser och seminarier har sedan år 2008 blivit allt viktigare som informationskällor, medan dagstidningar, tidskrifter, skrivelser från EU, forskningsrapporter samt böcker blivit mindre viktiga.
 - Näringslivsfunktionerna behöver främst stärka sin kompetens inom områdena digitalisering/AI/sociala medier, kompetensförsörjning, kommunikation/information samt samverkan.
 - Näringslivsansvariga önskar att SKL i högre utsträckning ska anordna träffar för näringslivsansvariga, genomföra utbildningar och kurser samt stödja kommunerna i deras omvärldsbevakning.

Inledning

Undersökningen är baserad på en kommunenkät genomförd under maj och juni 2018. Enkäten har skickats till kommunens registrator som sedan skickat den vidare till näringslivsansvarig eller motsvarande i kommunen. Av 290 kommuner har 246 svarat, vilket innebär en svarsfrekvens på ca 85 procent. Undersökningen är i huvudsak deskriptiv, men omfattar även en del analyser och tolkningar av resultaten.

Enkäten (se bilaga 1) liksom undersökningen är uppdelad i tre delar: I kapitel 1 beskrivs de näringslivsansvarigas bakgrund med frågor om kön, ålder, hur länge man arbetat på den tjänst man har nu och vad man gjorde tidigare. Kapitel 2 handlar om hur kommunens näringslivsverksamhet är organiserad, hur styrningen av verksamheten ser ut och med vilka och på vilket sätt man samverkar med andra. I det sista tredje kapitlet blickar vi framåt – vilka är kompetensbehoven och vilket stöd önskar man av SKL i framtiden.

År 2008 genomfördes en liknande undersökning, ”Den strategiske mångsysslaren – redovisning och analys av enkät om näringslivschefers arbete 2008”. En del frågor, främst i kapitel 1, är jämförbara med 2018 års undersökning. När så är möjligt redovisas en jämförelse mellan 2008 och 2018 års undersökningar.

För vissa frågeställningar i enkäten görs jämförelser mellan SKL:s kommungrupper. Syftet är att uppmärksamma om genomförandet av näringslivsarbetet varierar mellan olika typer av kommuner.

Vi har här valt att främst beskriva mönster och stora avvikelser från genomsnittet, inte att jämföra siffror. Det finns nio olika kommungrupper (för definitioner, se bilaga 3):

1. Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)
2. Pendlingskommun till storstad
3. Större stad (övriga större städer förutom Stockholm, Göteborg och Malmö)
4. Pendlingskommun till större stad
5. Mindre stad/tätort
6. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort
7. Lågpendlingskommun nära större stad
8. Landsbygdskommun med besöksnäring
9. Landsbygdskommun

Indelningen bygger på en sortering av kommunerna efter befolkningsstorlek, geografisk täthet och närhet, dvs. i vilken utsträckning pendling sker till andra kommuner. I vissa analyser används grupperna Storstadsområden (1+2), Övriga större stadsområden (3+4) samt Mindre städer och landsbygd (5–9). Inom varje grupp kan kommunerna naturligtvis skilja sig åt.

För flera av frågorna har respondenterna fått ange flera alternativ. Ibland har vi dock gjort begränsning av hur många alternativ som får anges. I diagramrubriken kan utläsas om flera alternativ får anges och om det finns någon begränsning av svarsalternativen.

Samtidigt med denna undersökning genomfördes en liknande enkätundersökning ställd till turist- och besöksnäringsschefer i kommunerna, vilket resultaterat i rapporten "Kommunerna och besöksnäringen". Syftet har varit att ge en översikt över kommunernas engagemang i besöksnäringssfrågor; verksamhet, organisation, styrning, samverkan, kompetensbehov samt deras bedömning avseende besöksnäringens utveckling i framtiden. Rapporten finns att hämta på SKL:s webbplats www.skl.se.

Under arbetet med denna undersökning har SKL samarbetat med Centrum för Kommunstrategiska studier (CKS), vid Linköping universitet, som parallellt med SKL:s undersökning genomfört en enkätundersökning riktad till ansvariga för kommunens utvecklings- och tillväxtfrågor. CKS enkätundersökning genomfördes under kvartal fyra år 2017 och svarsfrekvensen blev 62 procent. CKS studie handlar om kommunernas utvecklings- och tillväxtarbete. Den har ett bredare anslag om hur kommunerna arbetar med frågor kring lokalt utvecklingsarbete, men ställer inga frågor om vem den näringslivsansvarige är. Men en del frågor tangerar SKL:s undersökning. I SKL:s analys används därför en del resultat från CKS studie för att komplettera eller understryka våra resultat.

För dem som vill ha en djupare analys av kommunernas utvecklings- och tillväxtarbete rekommenderar vi CSK rapport med titeln "Lokalt utvecklings- och tillväxtarbete: En studie av kommunernas näringslivsfunktioner". Den finns att hämta på <http://liu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1284702&dswid=8888>.

Näringslivsansvarigas bakgrund

I detta kapitel beskrivs vilka det är som är näringslivsansvariga i kommunerna utifrån kön och ålder samt vilken bakgrund de har. Här är det också möjligt att jämföra en del av resultaten med motsvarande resultat från 2008 års undersökning. Hur ser könsfördelningen ut? Har andelen kvinnor som är näringslivsansvariga ökat? Har det skett en förändring av denna yrkeskår?

Jämn könsfördelning av näringslivsansvariga

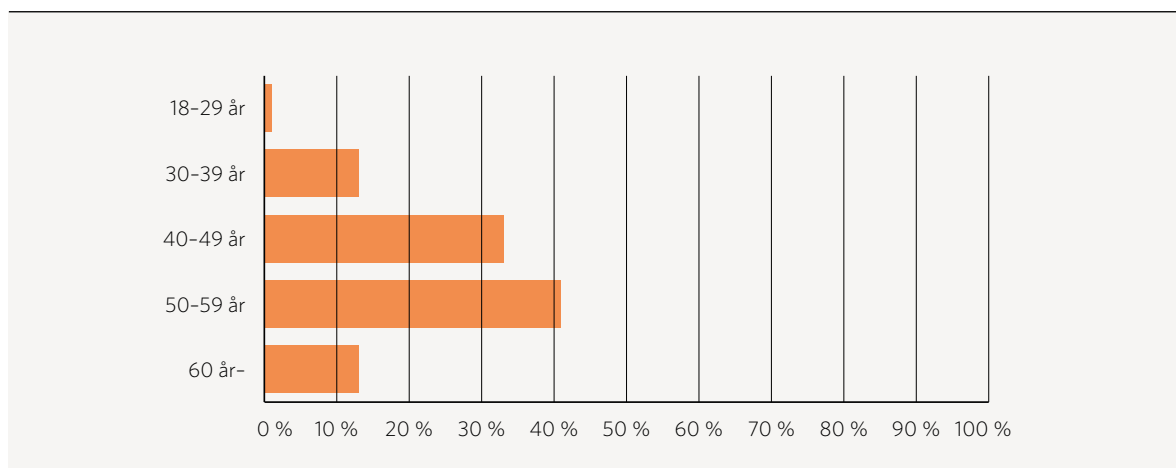
År 2018 var det ungefär lika många män som kvinnor som var näringslivsansvariga i kommunerna.

För 10 år sedan var det endast 21 procent av de näringslivsansvariga som var kvinnor, medan 79 procent var män, dvs. fyra av fem var män. Det har alltså skett en markant förändring i könsfördelningen inom detta yrke. Andelen kvinnliga näringslivsansvariga har ökat med hela 27 procentenheter.

TABELL 1. Näringslivsansvariga fördelade på kön, 2008 och 2018

Kön	År 2008	År 2018	Differens 2008-2018
Kvinna	21 %	48 %	+27
Man	79 %	51 %	-28
Annat alternativ, vill ej svara	0 %	1 %	+1

DIAGRAM 1. Näringslivsansvariga fördelade på ålderklasser, 2018

Flertalet näringslivsansvariga är i den övre medelåldern

En majoritet av de näringslivsansvariga (54 %) är i övre medelåldern, dvs. 50 år eller äldre (se diagram 1). En orsak kan vara att det är viktigt med ett stort och brett nätverk för denna funktion, vilket ofta förstärks med ökad ålder. Ett fåtal är yngre än 30 år, 13 procent är mellan 30–39 år och var tredje näringslivsansvarig är mellan 40–49 år.

Det har dock skett en föryngring av denna yrkeskår sedan den förra studien år 2008. Framförallt har andelen i den äldsta åldersgruppen (60 år och äldre) minskat från 23 till 13 procent. Andelen som är i åldern 50–59 är däremot i stort sett oförändrad. Andelen näringslivsansvariga i åldern 30–39 år har ökat med fem procentenheter och andelen i åldern 40–49 år har ökat med sju procentenheter.

TABELL 2. Näringslivsansvariga fördelade på åldersklasser, 2008 och 2018

Ålder	År 2008	År 2018	Differens 2008–2018
18–29 år	0 %	1 %	+1
30–39 år	8 %	13 %	+5
40–49 år	26 %	33 %	+7
50–59 år	43 %	41 %	-2
60 år–	23 %	13 %	-10

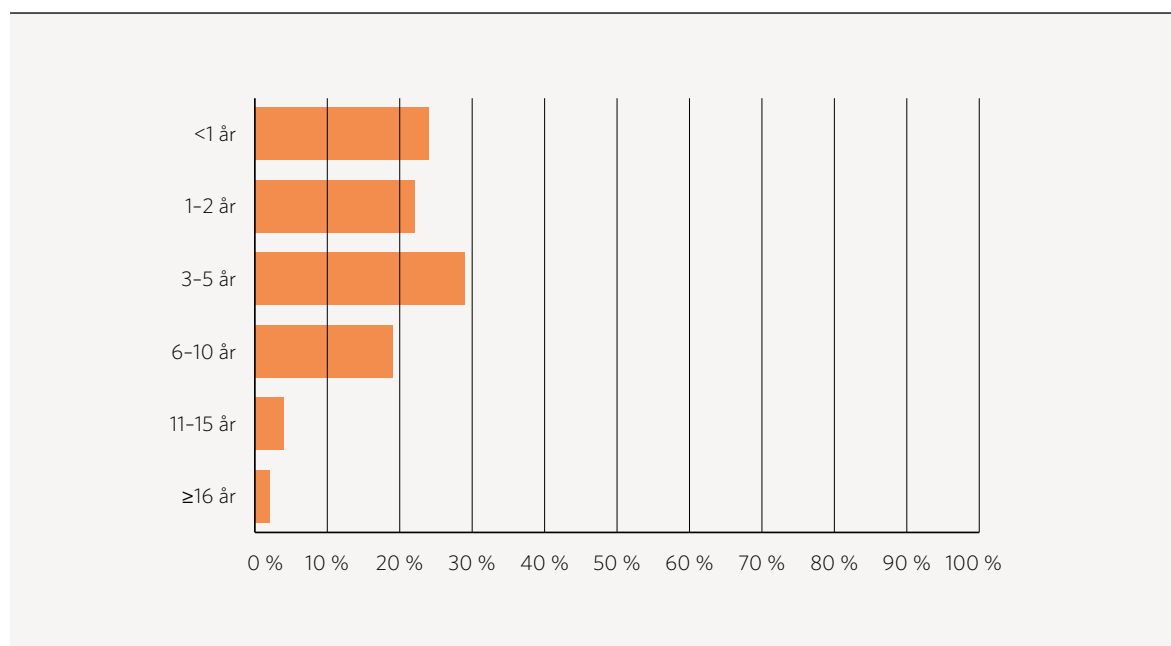
Många näringslivsansvariga är nya i den tjänst de har nu

En fjärdedel av de näringslivsansvariga har haft denna funktion i mindre än ett år. Drygt hälften har varit näringslivsansvariga mellan 1–5 år. Ett fåtal, motsvarande 6 procent, har varit näringslivsansvariga i den nuvarande kommunen i mer än 10 år.

En stor förändring jämfört med studien 2008 är att omsättningen av näringslivsansvariga har ökat påfallande mycket (se tabell 3). År 2008 var det hela 25 procent, dvs. en fjärdedel, som varit näringslivsansvariga i sin kommun i mer än 10 år jämfört med endast sex procent år 2018. Andelen som haft anställning som näringslivsansvarig i nuvarande anställning mellan 0–2 år har samtidigt ökat från 31 till 46 procent.

Detta hör samman med föryngringen av denna yrkeskår, men det finns också en annan viktig förklaring. Uppdraget som näringslivsansvarig har breddats sedan år 2008 och företagsklimat anses spela en allt mer betydande roll för att en kommun ska utvecklas på ett bra sätt. I takt med att statusen höjts på yrket, så blir näringslivsansvariga som lyckats bra i sina respektive kommuner attraktiva på arbetsmarknaden i andra kommuner som näringslivsansvariga, men också rent generellt i andra typer av ledarskapspositioner. Kommuner tvekar idag inte heller att säga upp näringslivsansvariga som av olika anledningar inte lyckas leva upp till de ofta högt uppsatta målen eller till de förväntningar som finns såväl inom kommunen som i det lokala näringslivet.

DIAGRAM 2. Antal år som näringslivsansvarig i nuvarande kommun, 2018

TABELL 3. Antal år som näringslivsansvarig i nuvarande kommun, 2008 och 2018

Antal år i nuvarande anställning	År 2008	År 2018	Differens 2008-2018
0-2 år	31 %	46 %	15
3-5 år	23 %	29 %	6
6-10 år	21 %	19 %	-2
11-15 år	14 %	4 %	-10
16 år-	11 %	2 %	-9

Näringslivsansvariga har många års erfarenhet inom området

Även om näringslivsansvariga år 2018 varit i den nuvarande tjänsten under en kort period, så har flertalet tidigare erfarenhet av att vara näringslivsansvariga eller att ha jobbat med näringslivsfrågor i en annan kommun. En majoritet (52 procent) har totalt sett arbetat med näringslivsfrågor i en kommun mellan 3–10 år. Nästan en fjärdedel har arbetat med näringslivsfrågor i mer än 10 år och ungefär lika många har som mest två års erfarenhet av yrket. Någon jämförande statistik för 2008 finns här inte.

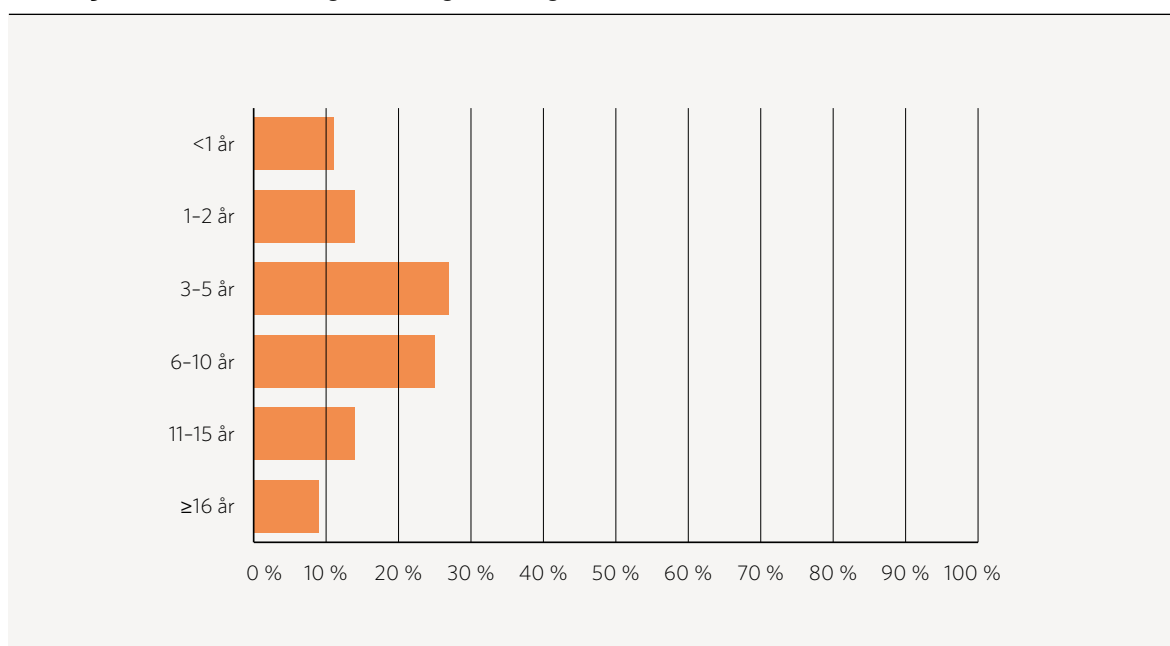
Även om det är bra med en viss kontinuitet så är det också bra med en viss omsättning av näringslivsansvariga. De bygger vidare på sina nätverk och på det sättet så såväl ökar som sprider de sin erfarenheter inom området till andra.

Två av fem näringslivsansvariga kommer från näringslivet

Drygt 40 procent av de näringslivsansvariga var tidigare egenföretagare eller anställda i ett privat företag (se diagram 4). Många näringslivsansvariga har därmed egna erfarenheter av näringslivet från insidan och blir med de nätverk man tar med sig en länk mellan kommunen och det lokala näringslivet.

Ungefär lika stor andel kommer från en tjänst i den kommunala organisationen (den egna kommunen eller annan kommun) och blir en förmedlare av kontakter inom kommunen eller mellan kommuner. Sju procent kommer från den statliga sektorn och några få procent har tidigare varit landstingsanställda, anställda av en region eller anställda i den ideella sektorn.

DIAGRAM 3. Totalt antal år som näringslivsansvarig eller näringslivsutvecklare för en kommun, 2018

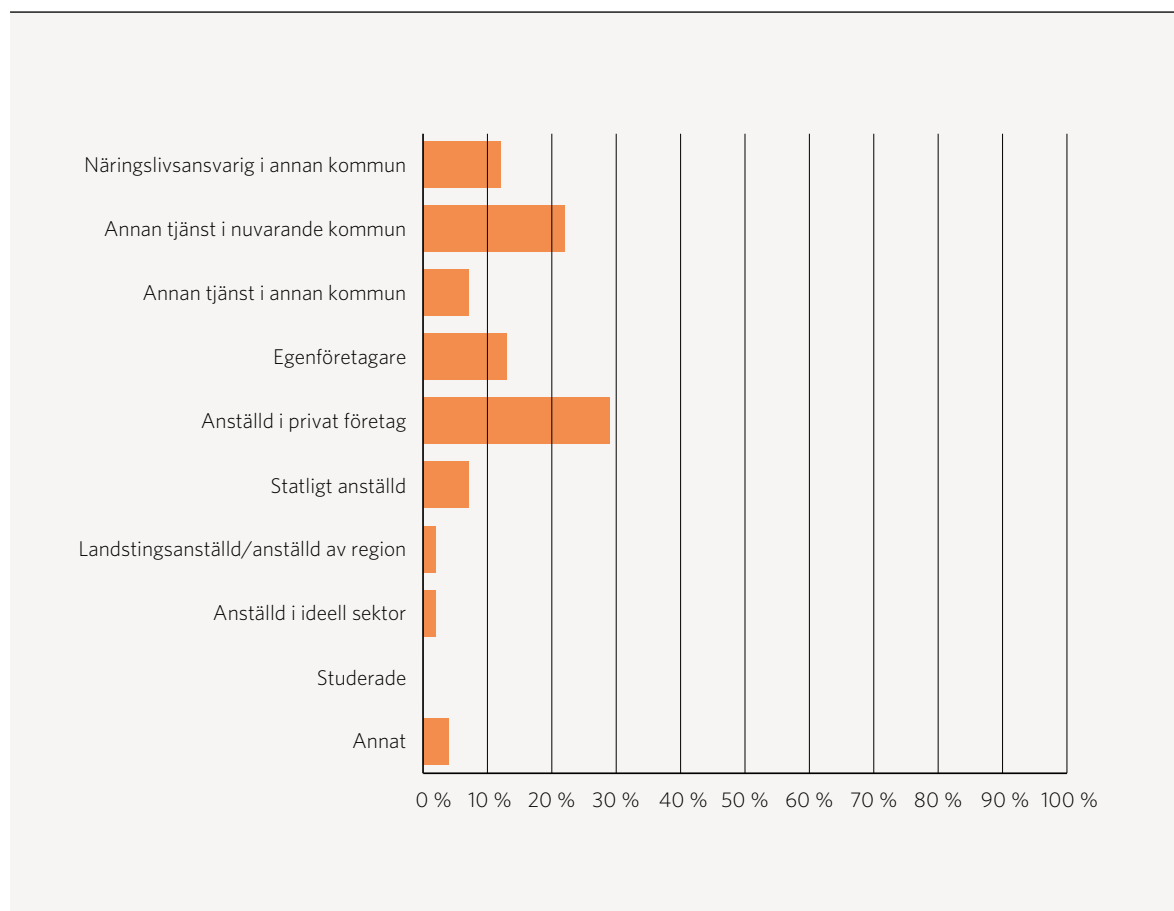
Stor andel yngre kvinnor i pendlingskommuner nära storstäder

Störst andel yngre och kvinnliga näringslivsansvariga finns i pendlingskommuner nära de tre storstäderna. Stor andel kvinnor finns också i pendlingskommuner nära mindre stad/tätort.

Näringslivsansvariga med kort erfarenhet (högst 2 år) av yrket är överrepresenterade i landsbygdskommuner (både med och utan besöksnäring). Näringslivsansvariga med lång erfarenhet (mer än 10 år) finns främst i större städer och i pendlingskommuner nära mindre stad/tätort.

Näringslivsansvariga med tidigare bakgrund inom näringslivet är vanligast i de tre storstäderna, i övriga större städer, i landsbygdskommuner utan omfattande besöksnäring samt i pendlingskommuner till mindre stad/tätort. Kommunal bakgrund är vanligast bland näringslivsansvariga i pendlingskommuner till större stad. Relativt få näringslivsansvariga inom denna kommungrupp har bakgrund från näringslivet.

DIAGRAM 4. Näringslivsansvarigas sysselsättning innan man tillträdde den nuvarande tjänsten i kommunen, 2018

Kommunens näringslivsverksamhet

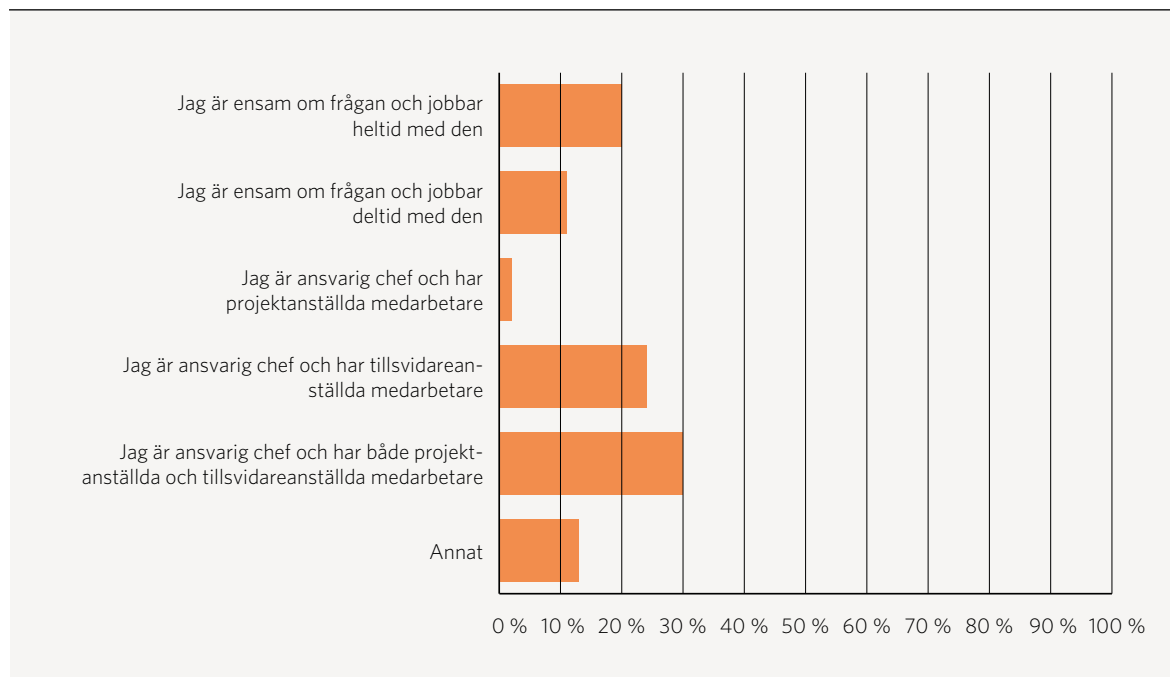
Kommunernas näringslivsarbete sker inom olika formella organisationsformer och näringslivsfunktionen har en rad olika samverkanspartners. Det andra kapitlet handlar om hur kommunernas näringslivsverksamhet är organiserad, hur styrningen av verksamheten ser ut och med vilka och på vilket sätt man samverkar med andra. Några av frågeställningarna är: Är man ensam på funktionen eller jobbar man ihop med andra? Omfattar tjänsten även andra ansvarsområden? Var är näringslivsfunktionen placerad organisatoriskt i kommunen? Vilka frågor är prioriterade i näringslivsarbetet? Vilka samverkar näringslivsfunktionen med såväl internt i kommunen som externt?

En av tre näringslivsansvariga har inga medarbetare som arbetar med näringslivsfrågor

Ca en tredjedel (31 procent) av de näringslivsansvariga har inga medarbetare (se diagram 5). Av dessa så arbetar två tredjedelar heltid och en tredjedel deltid med näringslivsfrågor. En majoritet av de näringslivsansvariga (56 procent) har dock tillsvidareanställda och/eller projektanställda medarbetare.

En ganska hög andel har angett "Annat" på denna fråga (13 procent). Några kommuner har ingen chef för tillfället, utan det är en medarbetare som svarat på enkäten. I några fall är det kommunchefen som är chef för en eller flera näringslivsutvecklare. Någon kommun har lagt ansvaret för frågan på kommunchefen eller på en utvecklingschef med ett bredare ansvarsområde.

DIAGRAM 5. Resurssättning för näringslivsfunktionen, 2018

Näringslivsansvarig ansvarar ofta även för andra områden

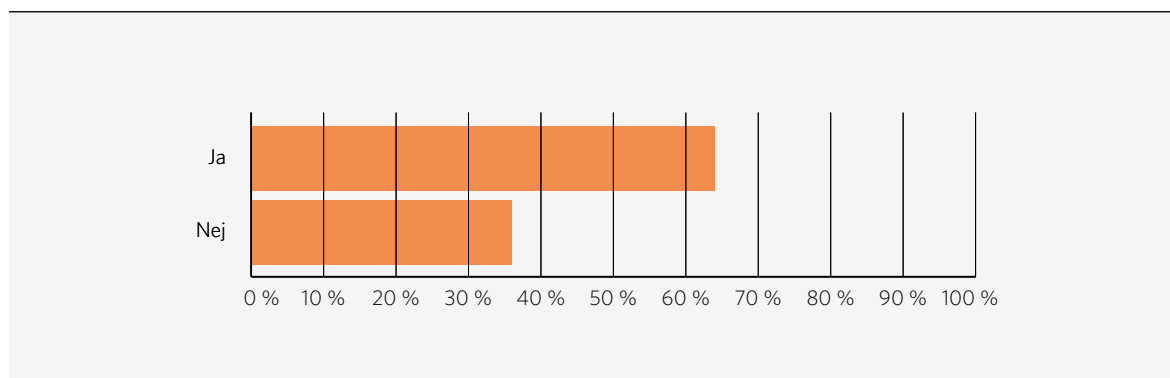
För nästan två av tre näringslivsansvariga så omfattar tjänsten även andra ansvarsområden än näringsliv.

Det är 156 näringslivsansvariga som besvarat frågan i tabell 4, dvs. de 64 procent som angett att tjänsten omfattar fler områden än näringslivsansvaret. Det har här varit möjligt att ange fler än ett alternativ. Många har därför vidareutvecklat vad som ingår i tjänsten under svarsalternativet "Annat". Ca en tredjedel (34 procent) av de näringslivsansvariga har svarat att tjänsten även omfattar

turist- och besöksnäringslivsfrågor. Den siffran kan dock vara underskattad, beroende på hur näringslivsansvariga tolkat den inledande frågan. De som anser att turism- och besöksnäring är en integrerad del av näringslivsområdet kan ha svarat "Nej" på frågan. Någon följdfråga om "andra ansvarsområden" har då inte ställts.

I besöksnärringsrapporten från SKL "Kommunerna och besöksnäringen" framgår att turist- och besöksnärringsfrågorna successivt över tiden flyttats från områdena kultur och fritid till näringsliv. Ca 15 procent av de näringslivsansvariga har också titeln utvecklingschef, fem procent är även kommu-

DIAGRAM 6. Förutom näringslivsansvaret, omfattar tjänsten även andra ansvarsområden? 2018

nikationschefer och för ett mindre antal omfattar tjänsten även ett ansvar som samhällsbyggnadschef, miljöchef eller kommundirektör/-chef.

Nästan en tredjedel har angett "Annat". Många har här förtydligat vad som ingår i tjänsten. Vanligast bland de öppna svaren är att den näringslivsansvarige även har ansvar för kultur- och fritidsfrågor (5 %), landsbygdsutveckling (5 %), arbetsmarknads- och/eller integrationsfrågor (5 %) samt infrastruktur (4 %). Ansvar för fiber/digitalisering, hållbarhet, EU-frågor, marknadsföring av kommunen är också förekommande. Några är också VD i kommunala bolag.

TABELL 4. Övriga ansvarsområden som tjänsten omfattar, 2018 (fler alternativ har kunnat anges)

Kommundirektör, kommunchef eller motsvarande	2 %
Turistchef, besöksnäringschef eller motsvarande	34 %
Samhällsbyggnadschef eller motsvarande	2 %
Miljöchef eller motsvarande	1 %
Utvecklingschef eller motsvarande	15 %
Kommunikationschef eller annat	5 %
Annat	30 %
Antal	156

Näringslivsfunktionen är oftast placerad under kommunledningsförvaltningen

Näringslivsfunktionen är i de flesta fall placerad under kommunledningsförvaltningen (71 %), dvs nära den politiska ledningen i kommunerna. I 14 procent av fallen är näringslivsfunktionen placerad under en annan förvaltning, oftast samhällsbyggnadsförvaltningen. Andra varianter som nämns är att näringslivsfunktionen är placerad under en tillväxt-/utvecklingsavdelning, under kommunstaben eller under en serviceförvaltning.

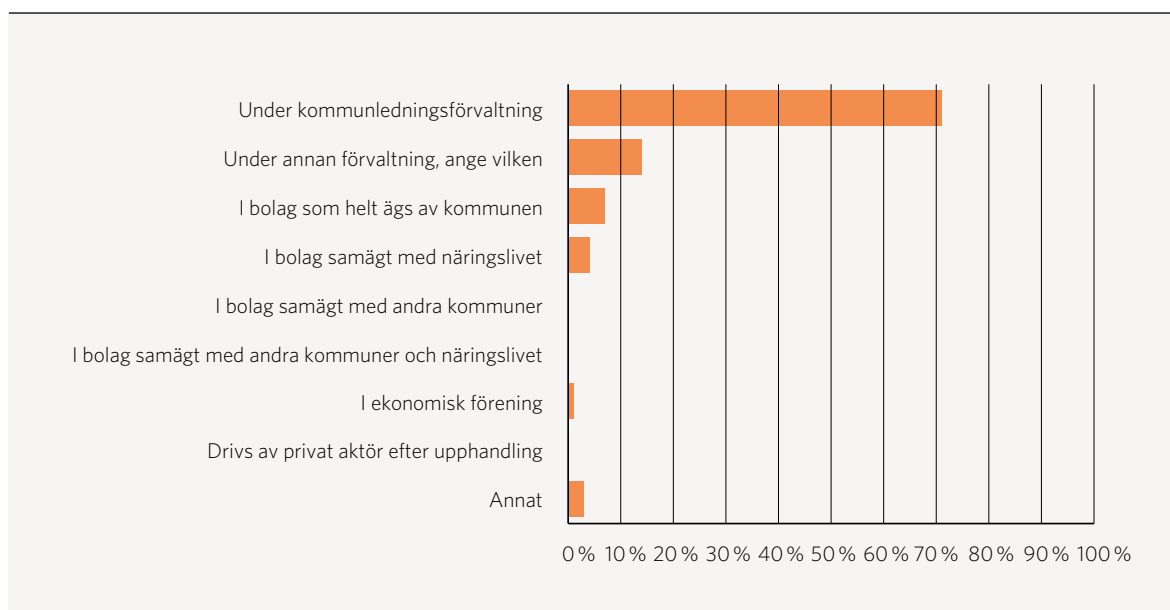
I 11 procent av fallen var näringslivsfunktionen placerad i ett bolag som samägs med näringslivet eller som samägs ihop med andra kommuner.

Mer ovanliga lösningar var i ekonomisk förening (två kommuner), stiftelse (en kommun), ideell förening (en kommun) och att näringslivsfunktionen drivs av en privat aktör efter upphandling (en kommun).

En liknande fråga ställdes även 2008. Då var det 61 procent som angav att näringslivsfunktionen var placerad under kommunledningskontoret jämfört med 71 procent i detta års mätning. År 2008 låg 15 procent av näringslivsfunktionerna i ett hel- eller delägt näringslivsbolag jämfört med 11 procent år 2018.

För ca 10 år sedan upplevde vi på SKL att det var många näringslivsfunktioner i kommunerna som bolagiserades, på senare tid har dock trenden vänt och en del kommuner flyttar tillbaka näringslivsfunktionen till kommunen – ofta till

DIAGRAM 7. Placering av näringslivsfunktionen

kommunledningsförvaltningen. En möjlig förklaring till denna utveckling är att kommunerna ser ett ökat behov av att näringslivsfunktionen i högre grad interagerar med andra förvaltningar i kommunen. I takt med att det skett en breddning av näringslivsfunktionens arbete och även att många samhällsfrågor upplevs som mer komplexa så blir nätverk och samverkan över förvaltningsgränser allt viktigare. Detta är inte minst viktigt när det kommer till frågor som rör myndighetsutövning där vi genom SKL:s servicemätning *Insikt* ser att ett gott samspel mellan näringslivsfunktionen och andra förvaltningar i många fall ger bra resultat i undersökningen.

Flera strategiska dokument styr arbetet med näringslivsfrågor

Knappt tre av fyra kommuner angav att mål och budget för verksamhetsåret var styrande för arbetet med näringslivsfrågor. Nästan lika många angav näringslivsprogram eller motsvarande som styrande för arbetet. 60 procent svarade att dokumenterade visioner och långsiktiga mål för kommunen var styrande och nästan hälften angav översiktsplanen som ett viktigt strategiskt styrdokument för arbetet med näringslivsfrågor.

RUS står för Regional Utvecklingsstrategi, vilken ska utgöra en samlad strategi för det regionala tillväxtarbetet i ett eller flera län. Den ligger till grund för regionala strukturfondsprogram, territoriella program, regionala tillväxtprogram samt

andra relevanta regionala program och insatser. Ca 30 procent använder detta dokument för att styra sitt näringslivsarbete.

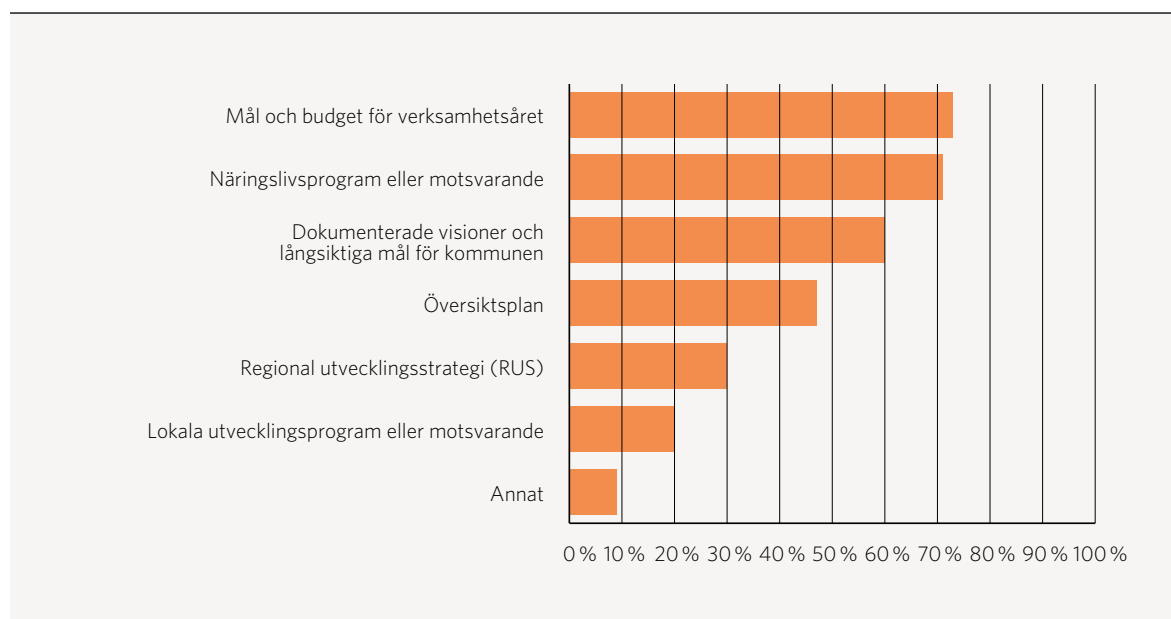
Observera dock att vi i enkäten felaktigt skrev Regionalt utvecklingsprogram (RUP) istället för RUS. Namnändringen skedde sommaren 2017 då en ny förordning tillkom samtidigt som det skedde en namnändring från RUP till RUS.

Kompetensförsörjning prioriterat område för näringslivsansvariga

Denna fråga avser prioriteringar som det fattats beslut om antingen på politisk nivå eller på tjänstemannanivå (se diagram 9). De två områden som har högst prioritet inom näringslivsarbetet är kompetensförsörjningen (78 %) och nyetablering av företag (75 %). Mer än hälften av kommunerna har också angett mark och lokaler (56 %) samt utveckling stadskärnan/centrum som prioriterade områden (52 %).

Kompetensförsörjning rör arbetsmarknadens efterfrågan i både privat och offentlig sektor, företags och offentliga arbetsgivares eget strategiska arbete för att vara konkurrenskraftiga, utbud av utbildningar på olika nivåer och platser samt elevers och studenter val inför framtiden. Insatserna från kommunerna skiljer sig beroende på de lokala förutsättningarna, men det kan exempelvis handla om att skapa en god dialog mellan skola och näringsliv, att stödja företag att definiera sina framtida behov av kompetens och att samarbete över för-

DIAGRAM 8. Strategiska dokument som är styrande för arbetet med näringslivsfrågor (fler alternativ har kunnat anges)

valtningsgränser och med andra aktörer. Ofta sker samarbeten internt mellan näringslivsfunktionen, arbetsmarknadsenheten och utbildningsenheten i kommunerna och externt med arbetsförmedlingen, gymnasieskolor och högskolor/universitet.

Utveckling av stadskärnan/centrum har blivit en allt viktigare fråga för kommuner. Det anställs fler centrumutvecklare och social hållbarhet och design lyfts ofta fram i debatten. Många kommuner är med i "Svenska Stads kärnor" – ett nätverk med företag, organisationer och kommuner med ambitionen att utveckla städerna.

Andra högt prioriterade områden är entreprenörskap i skolan, digitalisering av den kommunala servicen till företagen, ökad sysselsättning bland nyanlända/utrikes födda samt platsmarknadsföring. Mellan 30–50 procent av kommunerna har angett något av dessa alternativ som prioriterade.

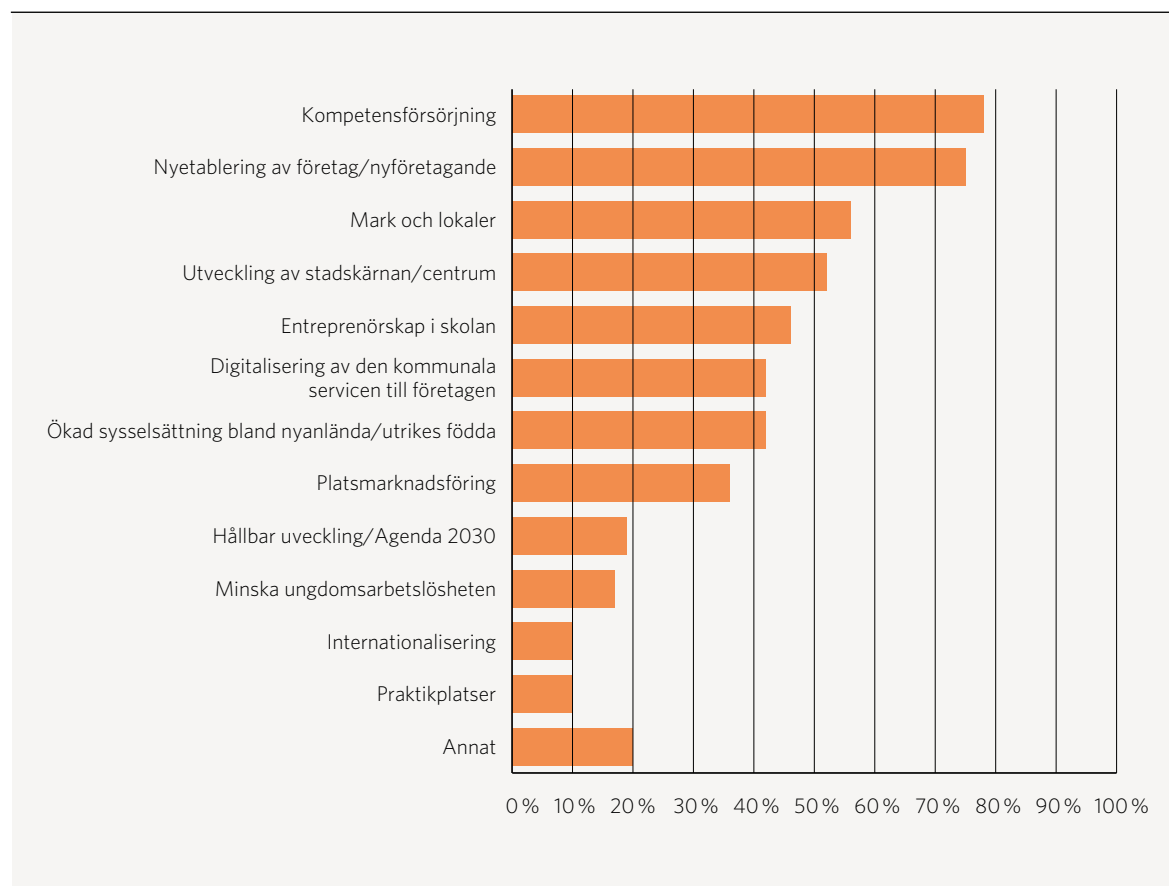
Ett vanligt sätt att arbeta med entreprenörskap i skolan är exempelvis genom Ung Företagsamhet (UF). Näringslivsfunktioner är ofta aktiva i att utveckla UF i kommunen och deltar exempelvis i regionala styrelser för UF. En del av upplägget för Ung Företagsamhet är också att ungdomarna ska ta kontakt med rådgivare i företagen. Skolorna

uppmunar eleverna att ta kontakt med företagare och att gå utanför vänskapskretsen. Många ungdomar tar då kontakt med näringslivsansvarig i kommunen, vilket bidrar till ett ökat engagemang även hos näringslivsfunktionerna.

Bland de som angett annat alternativ är det många olika områden som anges; infrastruktur, regionförstoring, kapitalförsörjning, samverkan, turism, folkhälsa, samarbete skola/näringsliv, upphandling etc. En del framhöll förbättrat företagsklimat och det som övergripande skulle kunna kallas förbättrad service och bemötande till företag (service, effektiv handläggning, effektiv förvaltning, tillgänglighet, lotsfunktion, bättre förståelse för näringslivets behov)

Det finns en stor spännvidd vad gäller områden som de näringslivsansvariga ser som prioriterade områden. Allt från mer direkt riktade insatser för det lokala näringslivet som nyetablering av företag/företagande, platsmarknadsföring och tillgång till mark och lokaler till insatser med koppling till sociala och ekologiska perspektiv på tillväxt och utveckling som t.ex. hållbar utveckling/Agenda 2030 och ökad sysselsättning bland nyanlända/utrikes födda.

DIAGRAM 9. Prioriterade områden i näringslivsarbetet (fler alternativ har kunnat anges)

Redan i 2008 års undersökning angav drygt 80 procent av de näringslivsansvariga att deras arbetsuppgifter breddats över tiden och förutspådde även att den breddningen skulle fortsätta öka. Detta understryks i 2018 års undersökning.

Enligt Regeringens (2015) program för hållbar regional utveckling förväntas kommunerna arbeta brett för sitt lokala utveckling- och tillväxtarbete. Detta syftar på kommunernas ansvar för sammanhållning och social integration, för ekologisk hållbarhet genom grön tillväxt, samt för att stärka den lokala attraktionskraften.¹ I praktiken handlar den näringslivsansvarigas arbete inte längre om frågor som enbart berör näringslivet, utan om en bred palett av frågor som omfattar insatser för utvecklings- och tillväxtarbete med hänsyn tagen till såväl ekonomiska som sociala och ekologiska perspektiv.

Stor skillnad mellan pendlingskommuner och övriga kommungrupper

Att den näringslivsansvarige är ensam om frågan är mycket vanligare i pendlingskommuner än i andra kommungrupper. I de tre storstäderna och i övriga större städer har däremot samtliga näringslivsansvariga en eller flera medarbetare vid sin sida.

Nyetablering av företag/nyföretagande är viktigast för lågpendlingskommuner nära en större stad, landsbygdskommuner och pendlingskommuner nära mindre stad/tätort. Lägst prioritet har denna fråga i landsbygdskommuner med besöksnäring.

Nästan samtliga näringslivsansvariga i stads- och landsbygdskommuner har angett att kompetensförsörjningen är prioriterad, medan motsvarande siffra för pendlingskommunerna endast var drygt 60 procent.

Detta är en indikation på vilken vikt näringslivsfunktionen har i olika typer av kommuner. Centrum för Kommunstrategiska studier visar i sin rapport att kommunkategorier som i högre grad är beroende av den egna lokala arbetsmarknaden (dvs. stadskommuner och landsbygdskommuner) är mer aktiva inom det lokala tillväxtarbetet i jämförelse med pendlingskommuner. Invånarna i pendlingskommuner pendlar i stor utsträckning till en annan ofta större kommun med en större branschbredd och fler arbetstillfällen. Kommuner som ligger på pendlingsavstånd till en eller flera större städer är inte lika beroende av att ha många arbetstillfällen i den egna kommunen för att utvecklas på ett positivt sätt.

I gruppen övriga större städer (ej de tre storstäderna) är ofta digitaliseringen av den kommunala servicen en prioriterad fråga. I storstadsområdena (de tre storstäderna och pendlingskommunerna till dessa) prioriteras ofta frågor som rör ungdomsarbetslöshet, praktikplatser och ökad sysselsättning bland utrikes födda. Dessa prioriteringar är mindre vanliga i övriga kommungrupper.

Näringslivsfunktionen samverkar med många andra både internt och externt

Synen på vad kommunens näringslivsarbete omfattar har breddats. Det ställer ökade krav på samverkan med flera andra förvaltningar i kommunen. Resultaten i tabell 5 visar att näringslivsfunktionen är djupt involverad i frågor som rör kompetensförsörjning och fysisk planering, men även i viss utsträckning i frågor som rör social och ekologisk hållbarhet som Miljö och hälsa.

Näringslivsfunktionen samverkar i princip med samtliga nämnda förvaltningar i sitt uppdrag, endera i hög utsträckning eller i viss utsträckning.

Not. 1. CKS, Linköpings Universitet, "Lokalt utvecklings- och tillväxtarbete – en studie om kommunernas näringslivsfunktioner", 2018

TABELL 5. I vilken utsträckning samverkar näringslivsfunktionen med nedanstående kommunala verksamheter med ansvar för:

Verksamhet	I hög utsträckning	I viss utsträckning	Inte alls	Vet ej
Mark och exploatering	78 %	21 %	1 %	0 %
Plan och bygg	66 %	32 %	2 %	0 %
Kommunikation	62 %	35 %	3 %	0 %
Arbetsmarknad	43 %	53 %	4 %	0 %
Upphandling	31 %	59 %	10 %	0 %
Utbildning	30 %	59 %	10 %	0 %
Miljö och hälsa	29 %	61 %	10 %	0 %

I allra högst utsträckning sker samverkan med verksamhetsområdena Mark och exploatering, Plan och bygg samt Kommunikation. I något mindre grad samverkar näringslivsfunktionen med områdena Arbetsmarknad, Upphandling, Utbildning samt Miljö och hälsa.

Resultaten vad gäller Mark och exploatering samt Plan och bygg bekräftas i CKS:s studie där näringslivsansvariga menar att de i stor utsträckning är involverad i utvecklings- och tillväxtfrågor som rör fysisk planering, bygglov och översiktsplanering.

I den öppna frågan anger också en del näringslivsansvariga att de samverkar med områdena kultur och fritid, turism- och besöksnäring samt att de samverkar med olika kommunala bolag.

Näringslivsfunktionen samverkar också externt med en rad lokala och regionala aktörer. Framförallt med andra kommuner och med olika näringslivsorganisationer. 67 respektive 58 procent av de näringslivsansvariga har angett att de i hög utsträckning samverkar med dessa och endast en handfull kommuner har angett att det inte förekommer någon samverkan alls med dessa aktörer. Att näringslivsfunktionerna i hög utsträckning samverkar med andra kommuner bekräftas också av CKS:s undersökning.

Det är också vanligt att näringslivsfunktionen samverkar med regionen/landstinget och med fristående nyföretagarrådgivning som exempelvis Nyföretagarcentrum. Minst vanliga som samverkanspartners är universitet/högskolor och Länsstyrelsen. 16 procent har svarat att de inte samarbetar med dessa respektive aktörer. En stor majoritet samverkar dock i viss utsträckning med dem.

Andra samverkanspartners som nämns i den öppna frågan är olika Business Regions och turistorganisationer. SKL och Arena för Tillväxt nämns också av några kommuner.

Större skillnader mellan kommungrupperna vad gäller extern än intern samverkan

Skillnaderna mellan kommungrupperna är relativt små vad gäller näringslivsfunktionens interna samverkan med andra kommunala verksamhetsområden, men större vad gäller näringslivsfunktionernas samarbete med lokala och regionala aktörer utanför kommunen.

I landsbygdskommuner med liten besöksnäring samarbetar näringslivsfunktionen i mindre utsträckning med Mark och exploatering och med Plan och bygg, motsatsen gäller för landsbygdskommuner med besöksnäring där samarbetet med dessa verksamhetsområden är ganska omfattande. Näringslivsfunktionerna i landsbygdskommuner med liten besöksnäring samarbetar förhållandevis mycket med länsstyrelsen, näringslivsorganisationer och arbetsförmedlingen. Däremot samverkar näringslivsfunktionerna i denna typ av kommuner i relativt liten omfattning med andra lokala och regionala aktörer.

Hur näringslivsfunktionen samarbetar internt och externt i pendlingskommuner avviker i ganska liten grad från genomsnittssiffrorna för samtliga kommuner. De samarbetar i förhållandevis liten grad med verksamhetsområdet Utbildning och med Universitet/högskolor. Näringslivsfunktionen i pendlingskommuner nära större städer samarbetar dock i hög utsträckning med andra kommuner. För lågpendlingskommuner när större stad så utmärker sig de genom en förhållandevis stor samverkan med arbetsförmedlingen och med ALMI.

I mindre stad/tätort samarbetar näringslivsfunktionen i hög grad med Universitet/högskolor, ALMI och fristående nyföretagarrådgivning.

Rent generellt så samverkar näringslivsfunktionerna i större städer i ganska stor utsträckning

TABELL 6. I vilken utsträckning samverkar näringslivsfunktionen med andra aktörer än företag i den egna kommunen?

Samverkanspartner	I hög utsträckning	I viss utsträckning	Inte alls	Vet ej
Andra kommuner	67 %	32 %	0 %	0 %
Näringslivsorganisationer	58 %	41 %	1 %	0 %
Fristående nyföretagarrådgivning	55 %	31 %	12 %	2 %
Region/landsting	41 %	56 %	3 %	0 %
Arbetsförmedlingen	34 %	59 %	7 %	0 %
ALMI	31 %	56 %	13 %	1 %
Projektorganisationer för EU-projekt	26 %	61 %	11 %	2 %
Civilsamhället	24 %	66 %	7 %	3 %
Universitet/högskolor och/eller deras innovationsmiljöer	22 %	60 %	16 %	1 %
Länsstyrelsen	15 %	69 %	16 %	0 %

med andra, både internt och externt. Speciellt utmärkande är samarbetet med universitet/högskolor, arbetsförmedling, projektorganisationer för EU, näringslivsorganisationer, ALMI och fristående nyföretagarrådgivning.

Sociala medier vanligt verktyg i näringslivsarbetet

En stor majoritet av näringslivsfunktionerna (87 procent) använder sociala medier och närmare tre av fem använder analysverktyg för att identifiera utvecklingen för företagen i den egna kommunen. CRM står för "Customer relationship management", vilket på svenska skulle kunna översättas till kundvård. Det är ett IT-baserat system för att bygga bra relationer med brukare och kunder. En tredjedel av näringslivsansvariga anger att de använder sig av CRM-system. Mindre vanligt är webbaserad plattform för samarbete i projekt och automatisk uppföljning av upplevelse av kontakt med näringslivsfunktionen – cirka en av sju har angett att de har detta. Få har egen podcast eller tillhandahåller E-Learning.

Det som relativt många nämner under kategorin "Annat digitalt verktyg" är webbaserade nyhetsbrev. Några nämner också SKL:s webbportal för service-mätningen Insikt.

Mycket vanligt med mätbara mål för att följa utvecklingen

Nästan alla näringslivsfunktioner har satt upp mål för verksamheten utifrån Svenskt näringslivs

företagsklimatranking (se diagram 11). Undersökningen som pågått sedan år 2001 får ofta ett stort medialt utrymme och näringslivsansvariga måste i stor utsträckning förhålla sig till de resultat som kommunen uppnår i den undersökningen.

Även SKL:s egen undersökning Insikt (Öppen jämförelse Företagsklimat) framhävs av många som viktig i sammanhanget. 71 procent anger att de använt sig av den för att följa näringslivsutvecklingen i kommunen. Samtliga tre storstäder, övriga större städer och nästan samtliga pendlingskommuner till de tre storstäderna deltar numera i denna undersökningen.

Nästan 50 procent har svarat att man använder andra kommunspecifika mål för att följa näringslivsutvecklingen i kommunen. Många av dessa har angett att de satt mål vad gäller nyföretagande, befolkningsutveckling och sysselsättning/arbetslöshet som de följer upp. Ett vanligt svar är också att man ska genomföra ett visst antal företagsbesök under ett år.

Ökad status, professionalisering, samverkan över gränser och regionens förändrade roll

I enkäten fick de näringslivsansvariga också ange de största förändringarna som skett i arbetet under de senaste fem år. Det var 196 respondenter som besvarade frågan.

Trots en ganska stor variation i svaren framkommer en ganska tydlig bild över vilka de viktigaste skeendena eller förändringarna varit under den senaste femårsperioden:

DIAGRAM 10. Näringslivsfunktionen arbetar med följande digitala verktyg (fler alternativ har kunnat anges)

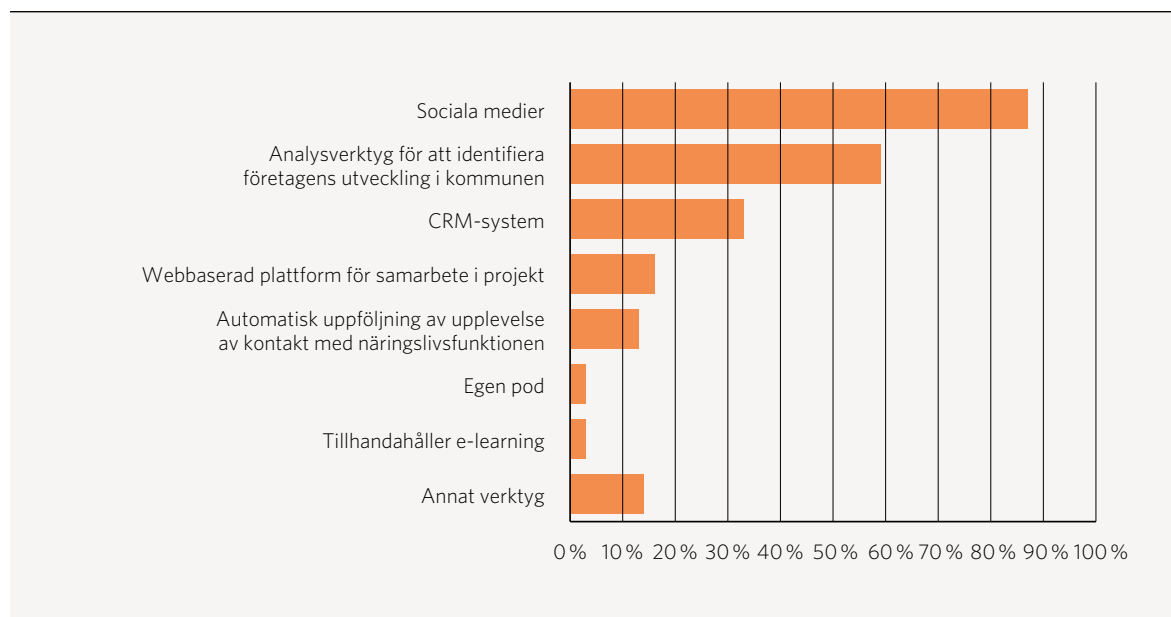
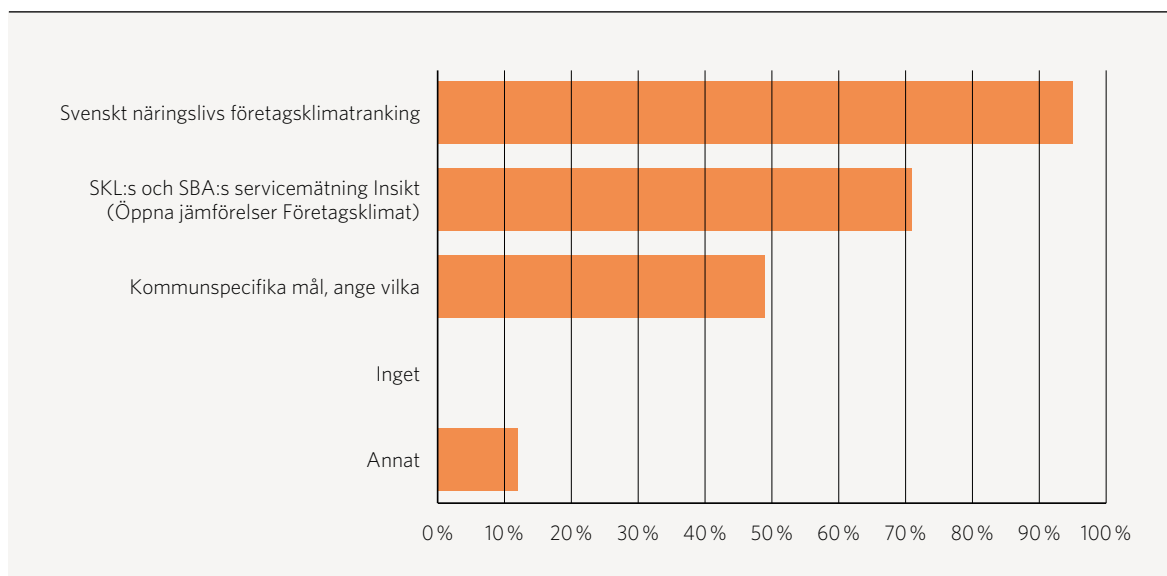

DIAGRAM 11. Näringslivsfunktionen använder följande mätbara mål för att följa näringslivsutvecklingen i kommunen (fler alternativ har kunnat anges)

- › Statusen för näringslivsfrågor har höjts såväl internt som externt och många nämner också att de tilldelats större resurser och kunnat anställa fler.
- › Det har skett en ökad professionalisering av näringslivsfunktionen med handlingsplaner som följs upp, näringslivsstrategier och organisationsförändringar. Det finns ett större strategiskt tänk.
- › Näringslivsfunktionen samarbetar i högre grad såväl internt med andra verksamhetsområden som externt med andra lokala och regionala aktörer.
- › Regionens roll har förändrats och det har skett ett utökat samarbete med den närmaste växande kommunen.
- › Det har blivit svårare att hitta personal med rätt kompetens och erfarenheter.
- › Bristen på mark och lokaler samt på bostäder har blivit ett allt större problem.
- › Allt större fokus på digitaliseringen och dess konsekvenser.
- › Ökat fokus på attityder och bemötande, bättre service till företag och effektivare myndighetsutövning.
- › Fler insatser för att stödja etablerade företag att växa.
- › Sociala medier, kommunikation och media-bevakning har blivit viktigare.
- › Allt går snabbare.

Mycket av det som här framkommer känns igen från tidigare frågor i enkäten. Många försöker orientera sig och skaffa mer kunskap kring frågan

om digitalisering och dess konsekvenser, det har uppstått brister vad gäller mark och lokaler och det har blivit svårare att hitta personer med rätt utbildning och erfarenheter. Näringslivsfunktionerna samverkar också i hög grad med andra verksamhetsområden i kommunen och med andra lokala och regionala aktörer för att bland annat motverka dessa brister.

I takt med att kraven har höjts och uppdraget breddats har det skett en professionalisering av näringslivsfunktionen med handlingsplaner och näringslivsstrategier. Detta har också medfört att statusen för näringslivsfrågor har höjts.

Kommuner samarbetar i högre grad med varandra och ser sig ingå i en regional kontext. Man ser inte längre tillväxt som ett nollsummespel mellan kommunerna. För att kommunen ska utvecklas i en positiv riktning är det också bra om grannkommunerna gör det. Speciellt viktigt är det att närmaste större stad har en befolknings- och sysselsättningstillväxt och att den kommunen på så sätt kan utgöra en motor för hela regionens utveckling.

Från att tidigare främst försökt att locka till sig nya företag till kommunen eller få fler att starta företag riktas fler insatser idag mot att ge stöd för att redan etablerade företag i kommunen eller regionen ska växa.

Och allt upplevs gå allt snabbare – kanske inte så konstigt att färre har tid att läsa rapporter (se tabell 7).

Framtiden

I det tredje och sista kapitlet tas främst frågor upp som rör framtiden. Hur håller de näringslivsansvariga sig uppdaterade inom sitt område, hur ser de framtida kompetensbehoven för näringslivsfunktionen ut och på vilket sätt skulle SKL kunna stödja näringslivsansvarigas arbete framöver? Här redovisas även ett antal öppna frågor från enkäten.

Färre läser och fler nätverkar för att hålla sig uppdaterade på näringslivsfrågor

Det vanligaste sättet för näringslivsansvariga att hålla sig uppdaterad är genom att ingå i näringslivsnätverk (54 procent). Andra vanliga sätt är genom nätverk och projekt tillsammans med andra kommuner, genom dagstidningar, TV och radio samt genom konferenser och seminarier.

Drygt en av fem använder webbplatser för organisationer och myndigheter för att hålla sig uppdaterad inom sitt område. Nästan lika många använder information från Business Regions eller information från sociala medier.

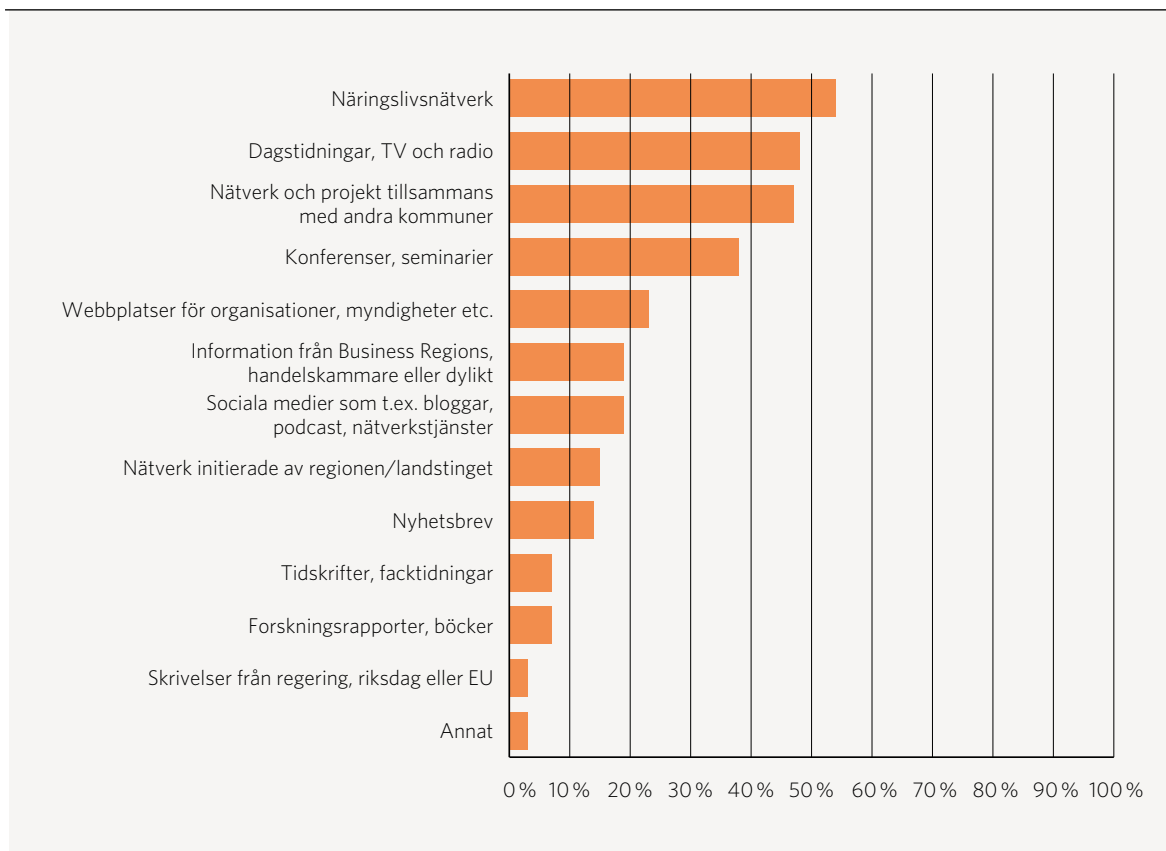
Relativt få anger att de håller sig uppdaterade genom att läsa. Färre än en av tio angav svarsalternativen tidskrifter och facktidningar, forskningsrapporter och böcker eller skrivelser från regering, riksdag eller EU som något av de tre viktigaste alternativen för att hålla sig uppdaterad.

Det ska dock påpekas att respondenterna här begränsades till att endast ange tre alternativ och i den öppna frågan är det några som svarat att de helst velat ange fler svarsalternativ.

I den öppna frågan har många företagare också lyft företagsbesöken som en viktig källa för kunskapsinhämtning.

För denna fråga varierar svaren beroende på vilken typ av kommun de näringslivsansvarige kommer ifrån. Att de näringslivsansvariga får information genom dagstidningar, TV och radion var vanligast i landsbygdskommuner med liten besöksnäring och i stadskommuner (oavsett storlek). Forskningsrapporter och böcker var vanligast i de tre storstadskommunerna samt i övriga större städer. Information från Business Regions, handelskammare och dylikt har ganska stor betydelse i de tre storstadsområdena (dvs. inklusive pendlingskommunerna runt storstäderna). För landsbygdskommunerna med begränsad besöksnäring har däremot Business Regions och dylikt ingen betydelse alls som informationskälla. Näringslivsnätverk används generellt i hög grad för att hålla sig uppdaterad, med undantag för pendlingskommuner nära storstad.

DIAGRAM 12. Vanligaste sätten att hålla sig uppdaterad på näringslivsfrågor (max tre alternativ har kunnat anges)

Traditionella sätt att hålla sig a jour med sitt område har minskat i betydelse. Avsevärt färre anger 2018 att de läser dagstidningar, forskningsrapporter, böcker, tidskrifter, facktidningar, nyhetsbrev eller är inne på webbplatser för organisationer, myndigheter och hämtar information från dem. Det kanske är ett tidens tecken – att allt fler väljer andra sätt att få information än genom att läsa.

Olika typer av kunskapsinhämtning via nätverk hade SKL inte med som svarsalternativ 2008, inte heller alternativet sociala medier.

TABELL 7. Vanligaste sätten att hålla sig uppdaterad på näringslivsfrågor, 2008 och 2018

	År 2008	År 2018
Dagstidningar, TV o radio	88 %	48 %
Webbplatser för organisationer, myndigheter etc.	78 %	23 %
Konferenser, seminarier	58 %	38 %
Tidskrifter, facktidningar	48 %	7 %
Nyhetsbrev	65 %	14 %
Forskningsrapporter, böcker	27 %	7 %
Skrivelser från regering, riksdag eller EU	23 %	3 %

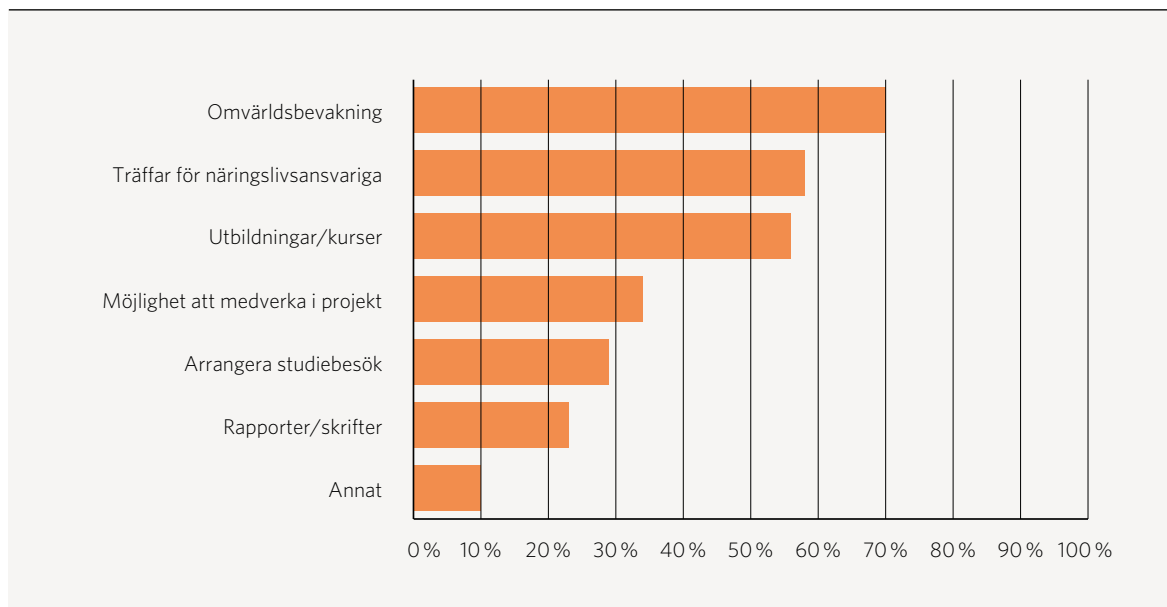
Det fanns dock ingen begränsning av antal alternativ som angavs 2008. I genomsnitt angav näringslivsansvariga fyra alternativ 2008 jämfört med tre 2018. Dessutom fanns fler alternativ att välja mellan 2018. Jämförelsen i tabell 7 ska därför tolkas med stor försiktighet.

SKL kan främst stödja näringslivsansvariga genom omvärldsbevakning

70 procent av de näringslivsansvariga vill att SKL ska stödja dem genom omvärldsbevakning. Detta sker idag främst via nätverksträffar, konferenser, rapporter och sociala medier. SKL har vid tre tillfällen även genomfört breda omvärldsspaningar med beskrivningar av viktiga samhällstrender som bedöms påverka det kommunala uppdraget i framtiden.² SKL:s arbete med omvärldsbevakning bör enligt näringslivsansvariga utvecklas ytterligare.

Not. 2. Källa: www.skl.se, "Omvärldsbevakning – trender som påverkar det kommunala uppdraget", 2018.

DIAGRAM 13. Näringslivsansvariga vill se fler av följande insatser från SKL (fler alternativ har kunnat anges)

Att SKL anordnar nätverksträffar med näringslivsansvariga och anordnar utbildningar och kurser vill en majoritet av näringslivsansvariga se mer av. En tredjedel vill själva kunna medverka i projekt anordnade av SKL och att SKL arrangerar studiebesök för kommunerna. Var fjärde tycker att SKL:s rapporter och skrifter har ett stort värde.

Annat som näringslivsutvecklare efterfrågar av SKL är fler regionala och lokala möten, utbildningar och kurser, att driva och skapa gemensamma tekniska lösningar och standards som alla kommuner kan använda och flera kortare temamöten (gärna via webben).

En liknande fråga ställdes 2008. Då var det 56 procent som ville se mer av träffar för näringslivsansvariga och 51 procent som ville se mer av omvärldsbevakning kopplat till näringslivsfrågor. Vad gäller träffar med näringslivsansvariga så har intresset för detta i stort sett varit oförändrat. Det har däremot skett en markant ökning av intresset för omvärldsbevakning sedan 2008.

TABELL 8. Inom vilka områden skulle näringslivsfunktionen i kommunen på tre års sikt behöva stärka sin kompetens?*

Behov av att öka kompetensen inom:	Andel
Digitalisering/AI/sociala medier	43 %
Kompetensförsörjning	19 %
Kommunikation/information	17 %
Samverkans-/dialogkompetens	17 %
Företagsetableringar/nyföretagande/entreprenörskap	14 %
Mark/exploatering/planering/bygg	12 %
Export/handel/affärsutveckling	9 %
Omvärldsbevakning	9 %
Attraktionskraft/stadsutveckling/centrumutveckling	7 %
Hållbar utveckling/miljöfrågor	7 %
Platsmarknadsföring	7 %

* OBS! 214 näringslivsansvariga svarade på denna fråga. Nämnaren är därför här satt till 214. Här har de näringslivsansvariga fått ange högst tre olika alternativ.

Områden där näringslivsfunktionen skulle behöva stärka sin kompetens

I enkäten ställdes en öppen fråga om näringslivsfunktionens egna behov av kompetensutveckling. Utifrån vad näringslivsansvariga här skrivit har en klassificering gjorts där närliggande beskrivningar slagits ihop till ett område. Exempelvis har många angett ett behov av stärkt kompetens inom området digitalisering. Flera har dock också nämnt att man behöver bli bättre på att använda sociala medier och få mer kunskap om vad AI kommer att innebära för samhället. Dessa har vi slagit ihop till ett område. Många har också angett ett större behov av att samverka med högskolan/universitet eller få till samarbete mellan näringslivet och skolan. Här har dessa områden fångats in i rubriken samverkans- och dialogkompetens eftersom det är behovet av kompetens som vi här vill skildra, inte vilka områden som man behöver satsas på.

Många av svaren tyder dock på att de näringslivsansvariga i vissa fall angett områden som man behöver prioritera snarare än områden där man behöver stärka näringslivsfunktionens kompetens.

Det som sticker ut bland svaren är behovet av att öka kompetensen inom frågor som har med digitalisering att göra. 43 procent har angett det alternativet. Här ser näringslivsansvariga att det händer saker ganska snabbt i samhället inom ett område som många har begränsade kunskaper om. Ett område som med all säkerhet kommer att få stor inverkan på enskilda företag, både på gott och ont. Hur kan kommunen och det lokala näringslivet dra nytta av den nya tekniken, och hur ska man

begränsa eventuell negativ inverkan den kan ha på vissa typer av företag?

Det behovet går i någon mån hand i hand med omvärldsbevakning. Ca en av tio näringslivsansvariga har angett att man behöver stärka kompetensen inom omvärldsbevakning. Det är också det område som näringslivsansvariga anser att SKL i första hand kan stödja näringslivsfunktionerna i kommunerna med.

Nästan 20 procent av de näringslivsansvariga vill stärka sin kunskap kring hur man ska lösa kompetensförsörjningen i framtiden och nästan lika många ser ett behov av att stärka kompetensen inom området kommunikation/information. Hur kan kommunen säkra att det finns tillräckligt med kompetens för att matcha den efterfrågan som kommer att finnas i kommunen både för den privata och den offentliga sektorn? Och hur kan näringslivsfunktionen bli bättre på att kommunicera och nå ut till företag, media och allmänhet?

Samverkan/dialogkompetens/förståelse för olika parter är en ganska bred sammanslagning av alla de kommentarer som lyfts fram just vad gäller behovet av att samverka och få till olika typer av nya konstellationer eller stärka redan befintliga partnerskap. Vi går mot att vara ett nätverkssamhälle och avgörande för hur bra en kommun eller plats kommer att kunna utvecklas ligger i viss utsträckning i hur människor kan bryta stuprörsorganisationer och istället nätverka och samarbeta på nya sätt och i nya konstellationer. Ca 17 procent har angett att man behöver bli bättre på att samverka och skapa kunskap kring hur detta ska gå till.

Ganska många näringslivsansvariga lyfter också behovet av att stärka kunskapen och kompetensen kring hur kommunen på bästa sätt kan skapa nya etableringar i kommunen och hur man ska stärka entreprenörskapet och nyföretagandet. Ca 14 procent har angett detta.

Många pekar också på vikten att bli bättre på frågor som rör mark och exploatering samt det som har med plan- och byggverksamhet att göra. Hur kan kommunen på bästa sätt frigöra ny mark samt bygga till priser som människor har råd med?

Ca en av tio näringslivsansvariga lyfter behovet av kompetens inom områden som export, handel och affärsutveckling. Sedan följer flera områden som har med attraktionskraft, besöksnäring, platsmarknadsföring, företagsklimat etc. att göra.

Områden som, lite förvånande, inte får så många röster är integration (3 %) och upphandling (2 %). Detta med tanke på att integrationsfrågan ges stor uppmärksamhet i såväl media som inom politiken. Att stärka nyanländas humankapital och sociala kapital och få nyanlända in i utbildning och/eller arbeta bör vara en stor fråga för många. Vad gäller upphandling så kanske det inte främst är en fråga för näringslivsansvariga, därav den låga andelen. Men upphandling har under flera år lyfts av Svenskt Näringsliv som en fråga av stor vikt för deras medlemmar.

Exempel på områden som fått färre än 10 röster är: innovationsutveckling, myndighetsutövning/kunskap om lagar och regler, ledarskapsfrågor, tillväxtfrågor, landsbygdsutveckling, kapitalförsörjning, projektledarkompetens, generationsfrågor/skiftet, finansiering från EU och jämställdhet.

Solna bäst på företagsklimat

En avslutande fråga i enkäten handlade om att ge exempel på kommuner som man tycker ligger i framkant inom områdena företagsklimat, digitalisering, hållbar utveckling, samverkan med lokala/regionala aktörer, strategier för att locka utländska investerare och att mobilisera resten av den kommunala förvaltningen vad gäller näringslivsfrågor. Svarsfrekvensen för flertalet frågor i enkäten är hög, men för dessa frågor är det partiella bortfallet högt. Det är relativt få av de näringslivsansvariga som angett några goda exempel.

Solna anses vara det bästa exemplet på kommun med bra företagsklimat med 10 röster. Kanske inte så överraskande eftersom kommunen toppat Svenskt näringslivs ranking om det lokala företagsklimat i många år nu. Markaryd, Lekeberg,

Munkfors, Höganäs och Nordmaling fick mellan 4–6 röster. Ytterligare 13 kommuner fick fler än en röst (se bilaga 1).

Helsingborg var den enda kommun som stack ut vad gäller digitalisering med 6 röster. Norrtälje, Stockholm, Malmö, Filipstad och Västerås fick också 2–3 röster var.

Det är framförallt Göteborg, vilket även omfattar Business Region Göteborg och Position Väst, som anses utgöra ett gott exempel vad gäller strategier för att locka utländska investerare. Även Västerås, Eskilstuna, Motala, Stockholm, Skellefteå, Örebro och Luleå får några röster.

De två kommuner som fick flest röster för att de är bra på att mobilisera hela den kommunala förvaltningen för näringslivsfrågor var Solna och Rättvik. Några näringslivsansvariga ansåg också att Falkenberg och Eskilstuna utgjorde bra exempel inom detta område.

Det var endast ett fåtal goda exempel som kom fram vad gäller Hållbar utveckling och Samverkan med lokala och regionala aktörer.

Har näringslivsfunktionen i din kommun gjort någon lyckad insats som du kan tänka dig att berätta om på någon av våra träffar?

94 kommuner svarade på ovanstående fråga. Många har alltså gjort någon riktigt lyckad insats som man gärna vill dela med sig av till andra kommuner. Här följer några bra exempel:

- ▶ Vi har dialogmöten i kommunens lokala tätorter för att skapa lokala utvecklingsplaner där vi delar upp vilka uppgifter företag respektive kommun ansvarar för.
- ▶ Vi har lyckats oerhört bra vad gäller samarbetet för att öka inflyttning och stärka integrationen av nyanlända i kommunen.
- ▶ Vi har skapat ett eget lokalt mentorprogram med mentorer och adepter från orten som syftar till att skapa starka och givande nätverk i kommunen, utveckla entreprenörskapet och göra kommunen mer konkurrenskraftigt. Erfarna duktiga företagare erbjuds en mentor.
- ▶ Vi har genomfört en digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen.
- ▶ Vi har genomfört en stor lokal inventering av företagets kompetens- och rekryteringsbehov för att rikta våra insatser inom exempelvis utbildning och integration mot vår lokala arbetsmarknad.
- ▶ Vi har byggt upp ett gemensamt näringslivsbolag med våra tre grannkommuner.

- Vi har samlade vägledningsmöten inom myndighetsutövningen som vi kallar Dukat Bord-möten. Berörda inspektörer och handläggare deltar tillsammans vid ett och samma möte med aktuell företagare för att guida rätt vid de olika ansökningarna som krävs för den utveckling, exploatering och/eller expanderings som företagaren planerar.
- Näringslivsansvarig gjorde 100 företagsbesök tillsammans med kommunstyrelserepresentanter 2016 vilket medfört att många små och stora frågor lyfts fram där både politiker, tjänstemän och företagare har fått bättre förståelse för varandra.
- Initiativet Go Digital, en kostnadsfri digitaliseringsutbildning som togs fram i samarbete med två lokala företag i syfte att stärka de lokala företagens digitala kompetens och närvaro. Initiativet har nu spridits till flera andra skånska kommuner.
- Kungliga Tekniska Högskolan, KTH, och vår kommun har tecknat en avsiktsförklaring gällande ett strategiskt partnerskap kring utbildning, forskning och innovation. Inledningsvis kommer samarbetet inriktas på hållbar skärgårdsutveckling, decentraliserade och enskilda vatten- och avloppslösningar, samt teknik och ekologi i marin miljö.
- En omfattande dialogprogram där politik, tjänstemän och företagare vid 10 möten diskuterar sina olika roller för att öka förståelsen för varandra. Ca 500 förbättringspunkter har definierats.
- Vår resa från en bottenplacering i Svenskt näringslivs eller SKL:s Öppna jämförelse företagsklimat rankingar till en plats bland de 50 bästa.
- Hållbarhet – Årets klimatstad. Ett strukturerat arbete ur tre perspektiv ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Innovation – Smart Stad, som omfattar flera framgångsrika projekt med externa aktörer där våra kommunala bolag är öppna testbäddar.
- Etableringen av storföretagen Amazon och Northvolt i vår kommun.
- Vi har startat en podcast som heter Entreprenörskan. Där lyfter vi entreprenörer och näringslivsprofiler med koppling till kommunen. Vi vill testa nya sätt att nå ut till vår målgrupp och med podden riktar vi oss till alla som vill bli inspirerade av företagande. Vi har fått mycket positiv respons!

Se flera exempel på lyckade insatser från kommunernas näringslivsfunktion i bilaga 2.

Har du något ytterligare medskick som du vill förmedla till SKL?

Det var endast 35 näringslivsansvariga som hade något ytterligare medskick. Glädjande för oss på SKL var att många uttryckte att de var positiva till den här enkäten och det arbete som sker på SKL vad gäller näringslivsfrågor.

Några av de saker som näringslivsutvecklarna i övrigt lyfter är att en del mindre kommuner med små resurser har svårt att ta sig till Stockholm. Det handlar både om tid och att man inte har de ekonomiska medlen att göra det. Man ser också gärna att vi som jobbar med näringslivsfrågor också kunde samla mindre grupper av kommuner i en region för information och samtal. Utvecklingen och hur man jobbar med näringslivsutveckling kan också se väldigt olika ut mellan storstads- och landsbygdskommuner och man efterlyser träffar där man kan koncentrera sig på respektive kommundyps största utmaningar.

Flera nämner också behovet av att lyfta goda exempel från kommunerna och att det är viktigt att SKL jobbar proaktivt med frågor som har med digitalisering, upphandling, bygglovsprocesser med mera att göra. En del nämner också att man önskar näringslivsträffar utifrån olika teman, exempelvis upphandling.

Goda exempel

TABELL 9. Kommuner som anses ligga i framkant inom området företagsklimat

Kommun	Antal röster
Solna	10
Markaryd	6
Lekeberg	4
Munkfors	4
Höganäs	4
Nordmaling	4
Laxå	3
Grästorps	3
Mönsterås	3
Vårgårda	3
Timrå	3
Växjö	2
Gnosjö	2
Dals Ed	2
Eskilstuna	2
Älvdalen	2
Nacka	2
Örebro	2
Härryda	2

82 kommuner omnämndes.

TABELL 10. Kommuner som anses ligga i framkant inom området digitalisering

Kommun	Antal röster
Helsingborg	6
Norrtälje	3
Stockholm	2
Malmö	2
Filipstad	2
Västerås	2

39 kommuner omnämndes.

TABELL 11. Kommuner som anses ligga i framkant vad gäller strategier för att locka utländska investerare

Kommun	Antal röster
Göteborg	8
Västerås	4
Eskilstuna	3
Motala	3
Stockholm	3
Skellefteå	3
Örebro	2
Luleå	2

33 kommuner omnämndes.

TABELL 12. Kommuner som anses ligga i framkant vad gäller att mobilisera resten av förvaltningen för näringslivsfrågor

Kommun	Antal röster
Solna	5
Rättvik	5
Falkenberg	3
Eskilstuna	2

37 kommuner omnämndes.

Vad gäller frågorna om goda exempel för hållbar utveckling och samverkan med lokala och regionala aktörer inkom endast 21 respektive 32 svar och ingen kommun fick fler än två röster.

Exempel på lyckade insatser från näringslivsfunktionen

Här redovisas samtliga svar på frågan ”Har näringslivsfunktionen i din kommun gjort någon lyckad insats som du kan tänka dig att berätta om på någon av våra träffar?”. Några svar av typen ”Ring så kan vi berätta mer” har dock sorterats bort.

- Vi jobbar med att förbättra vårt företagsklimat, med vår näringslivsstrategi som grund, med mötesplatser för företag, KS på företagsbesök, företagslots, en ny tjänst som handelsutvecklare, ny gemensam organisation näringslivsenhet/Science park.
- Platsvarumärkesarbete.
- Etableringar inom handel, utveckling av lokalt företagsklimat, utveckling av besöksnäringsoorganisationen.
- Vi införde prao igen för flera år sedan utan problem. Lite kul nu när regeringen trycker på för det igen.
- Dialogmöten i lokala tätorter för att skapa lokala utvecklingsplaner där vi delar upp vilka uppgifter företag respektive kommun ansvarar för.
- Hofors har gjort en resa de senaste 4 åren med tydlig målbild via vår ekonomiska förening Entré Hofors. Ett tydligt sätt där man tillsammans med företagen målmedvetet lyft företagarefrågor och då också företagsklimatet via dialog. Dessutom ”sparat” pengar till kommunen.
- Vi har skapat samverkan även med många privata aktörer
 - En stor internationell unik etablering.
 - Samverkan med Dreamhack, världens största digitala festival som äger rum 2 ggr per år i Jönköping.
- Återkommer till resan från ett svagt näringslivsresultat till en klar förbättring flera år i rad. Intressant att analysera orsak och verkan i den resan. Det strategiska tänket är grunden i den resan enligt min mening.
- Handlingsplan som är framtagen genom analys av NKI i Insikt och Svenskt Näringslivs ranking.
- Samarbete med Arbetsmarknadsenhet, skola och Arbetsförmedling. Industrinatten, ett koncept utvecklat av IUC SYD.
- Vi har blivit Sveriges bästa e-handel kommun 2017, när Payson gjort sin undersökning. Vi har jobbat med tre delar som stärkt vår position och gett oss bästa sammanfattande betyg: Vårt näringslivsforum som jobbar med ”Företagsamma Munkfors”, ”Profilera Munkfors” samt ”Attraktiva Munkfors”. Alla bitar lika viktiga för synen på kommunen i helhet.
- Resan från att vara långt ned i alla mätningar till att idag vara en kommun med stark framtidstro.
- Think Accelerat.
- Livsmedelstillsyn bäst i Sverige och den upphämtning på 17 steg på Miljö- och hälsotillsyn som gjorts sedan förra mätningen. Infrastruktursatsningen i Nordvästsvenska Initiativet (Bohusbanan, väg 160, och fast överfart Stenungsund – Orust).
- För tidigt att berätta något eftersom funktionen är endast 7 månader gammal inom kommunen. Dock kan ett event (20–22 september 2018) komma att utvärderas i september där hela kommunen, företag, skola, organisationer, föreningar kommer genomföra ett par dagar inom hållbarhetsfrågor.
- Vi är bra på Sociala medier där Facebook används som en dagbok för det lokala näringslivet där de kan ha koll på det dagliga arbete som näringslivschefen gör.
- Kontakter med företag.
- Samarbetet med integration och inflyttning som vi lyckats bra med i Åre.
- Tre satsningar med koppling till kompetensförsörjning. TOPP - en ny praomodell för grundskolan. Double Cup för nyanlända som skapar integration och nätverkande genom personliga och enkla möten på arbetsplatser. Jobbkraft Trollhättan.

- › Mentor Kristinehamn; ett eget lokalt mentor-program med mentorer och adepter från orten som syftar till att skapa starka och givande nätverk i kommunen, utveckla entreprenörskapet och göra kommunen mer konkurrenskraftigt. Erfarna duktiga företagare erbjuds en mentor. Affärlunchen, Kristinehamns näringsliv bjuds in kontinuerligt för att träffa varandra, få vetenskap om vilka företag som finns i kommunen, utbyta erfarenheter och skapa kontakter för att på sikt kunna göra fler affärer lokalt. Ett enkelt upplägg som fallit väldigt väl ut.
- › Affärsresan, Ett 3-årigt samverkansprojekt med lokala företagareorganisationen. Resurser söka och erhållna från Leader.
- › Träffar angående upphandling mellan tjänstemän, politiker och företagare.
- › Lyssna på <https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/977566?programid=4091>. Ett massivt omställningsarbete som vi lyckades med i Robertsfors kommun. Med en god samverkan mellan samhälle, näringsliv och olika stödjande organisationer lyckades vi vända den nattsvarta framtidsbilden till något positivt.
- › Mönsteråsmontern på Elmia Subcontractor. Kommunen + 13-15 företag.
- › Företagsstafetten på NLK:s facebookside. Där vi varje vecka presenterar ett Orsaföretag. Företagarveckan.
- › Digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen.
- › Stor lokal inventering av företagens kompetens- och rekryteringsbehov för att rikta våra insatser inom exempelvis utbildning, integration etc. mot vår lokala arbetsmarknad.
- › Driver Sommarlovsentreprenörerna med stor framgång och i ständig utveckling.
- › Lyftet från botten till toppen i Insikt, besöksnäringsstrategi, evenemangsstrategi, varför mex ingår i Näringslivsavdelningen, befolkningsutvecklingsstrategin.
- › Hur man jobbar proaktivt med en tuff avveckling och därmed kan skapa nya arbetstillfällen. Starka och aktiva nätverk som konkurrensfördel.
- › Kompetensförsörjning i Svalöv. Kopplar ihop människor i ett utanförskap med företagens behov av kompetens.
- › Vi har startat Företagsservice i Kungsör. Där vi samlar de funktioner/personer som företagare kan tänkas vilja träffa. Bygglov, serveringstillstånd, upphandlingsenheten, räddningstjänsten osv. Uppskattat av företagen, då de smidigt får reda på det de behöver.
- › Bygga upp ett gemensamt näringslivsbolag för hela Gnosjöregionen med våra tre grannkommuner.
- › Förändring av ett upplevt dåligt företagsklimat på kort tid. Ökad kommunikation, dialog och lyhördhet. Nyttjande av sociala medier och modet att våga berätta vad näringslivet gör bra. Egen enkät angående det upplevda företagsklimatet. Vi har kopplat ihop svaren med vår verksamhetsplan och berättat om när företagarnas idéer genomförts. Genomför varje år en turisttidning i ett nära samarbete med drygt 30 aktörer/företagare i kommunen.
- › Branschråd för besöksnäringen.
- › Samlade vägledningsmöten inom myndighetsutövningen som vi kallar Dukat Bord-möten. Berörda inspektörer och handläggare deltar tillsammans vid ett och samma möte med aktuell företagare för att guida rätt vid de olika ansökningarna som krävs för den utveckling, exploatering och/eller expanderings som företagen planerar.
- › Funktionen Företagsservice med syfte att underlätta för företag i kommunen när det gäller myndighetsärenden som berör fler myndighetsområden.
- › Företagande på lika villkor som i dagsläget vänder sig till utlandsfödda som vill starta eget. Skapa en modell, för att i förlängningen ge alla, oavsett kön, ålder eller etnicitet, samma möjligheter att starta ett företag.
- › Organisationen, ett ledarskap för näringsliv, besöksnäring, samhällsbyggnad, kommunikation och vägen in som tar många ärenden över disk.
- › Projekt för att omvärldsspana inom Handelsområdet och ge individuell coachning inom sociala medier/e-handel. Se: <https://www.filipstad.se/download/18.14d89f7b160df3d97f0b/1515595210802/Folder%20H%C3%A5llbar.pdf>. Vi kommer att ha en avslutningskonferens i höst.
- › En utmaning (Dubbel upp) mot näringslivet att anställa långtidsarbetslösa som resulterat i att vi i Borlänge sänkt arbetslösheten bland de som varit arbetslösa i 2 år eller mer med 10 procent (jmf riket -0,2 procent).

- Vårt integrerade tillväxt- och näringslivsarbete leder till det som vi önskar att arbetet ska leda till – en växande och inkluderande arbetsmarknad.
- Skapat ett Makerspace 2016, ett Additivt teknikcenter 2018 med två tillhörande tekniska utbildningar. 3D-Operatör samt 3D-Tekniker. Gy- och YH.
- Vi har via regeringens satsning på extra avsatta projektmedel till 39 kommuner inom stöd-område A fått möjlighet att satsa lite extra på näringslivs- och företagsklimatfrågor.
- Tillsammans med de andra kommunerna i Familjen Helsingborg har vi genomfört utbildningen Förenkla - Helt Enkelt som har givit oss en skjuts i hanteringen av myndighetsärenden. Åstorps kommun har ett bra resultat i Insikt liksom flera av de andra 10 kommunerna inom Familjen Helsingborg.
- Kommunal upphandling för att handla mer lokalt. Bygglovsprocess för att snabba på handläggning. Vår stadsarkitekt har en process där hon rådgör tillsammans med oss övriga i etableringsgruppen, innan hon går över till myndighetsutövning vilket ger en väldigt snabb process.
- Samverkan Skola - Arbetsliv - formaliserat samt långsiktig strategi för förskola till årskurs 9 under implementering.
- Fiberprojekt, landsbygden, intern organisation struktur och samarbete, marknadsföringsfrågor.
- Näringslivsansvarig gjorde 100 företagsbesök tillsammans med kommunstyrelserepresentanter 2016 vilket medfört att många små och stora frågor lyfts fram där både politiker, tjänstemän och företagare har fått bättre förståelse för varandra.
- Företagslots; Karl Hedins etablering i Sala. Fira framgångar; Sala näringsliv bjuder kommunen på tårta.
- Södertälje Tillsammans - ett gemensamt initiativ med Arbetsförmedlingen och det lokala näringslivet. Utbildning i Service till Företag - utbildning till tjänstemän med myndighetsutövning och företagskontakter. Södertälje Företagardag - mässa och mötesplats med ca 130 utställare och över 2 000 besökare.
- Webb-TV – en ny sorts medborgardialog, som stärker även näringslivet. Uppstart första REKO-ringen (näroproducerad mat digitalt). Ljusfestival – ideellt driven som engagerar företag, föreningar och kommunen varje år och får massor av besökare. Kompetensmatchning – ett nytt sätt att möta företagens behov av kompetens.
- Initiativet Go Digital, en kostnadsfri digitaliseringsutbildning som togs fram i samarbete med två lokala företag i syfte att stärka de lokala företagens digitala kompetens och närvaro. Initiativet har nu spridits till flera andra skånska kommuner. Den interaktiva kartfunktionen där alla genomförda företagsbesök presenteras så att intresserade kan följa våra besök hos företagen i hela kommunen. Nära näringslivet. Vi tillsammans med viktiga myndighetsfunktioner flyttar ut till olika företag på olika platser i kommunen där vi bjuder in andra företag som har frågor eller synpunkter rörande kommunens arbete, näringslivsutveckling och framtidsplaner.
- Kungliga Tekniska Högskolan, KTH, och Värmdö kommun har tecknat en avsiktsförklaring gällande ett strategiskt partnerskap kring utbildning, forskning och innovation. Inledningsvis kommer samarbetet inriktas på hållbar skärgårdsutveckling, decentraliserade och enskilda vatten- och avloppslösningar, samt teknik och ekologi i marin miljö.
- Tillståndsguiden.se och en stor intern kurs i service och bemötande för 130 tjänstemän under 2017.
- Bra modell för lotsfunktion. Intressant upplägg på mäsas för kompetensförsörjning.
- Ett omfattande dialogprogram där politik, tjänstemän och företagare vid 10 möten diskuterar sina olika roller för att öka förståelsen för varandra. Ca 500 förbättringspunkter har definierats.
- Innovationscenter för landsbygden, initiativ från Sjöbo kommun. Besöksnäringsutveckling inom hästnäringen "Destination Häst sydöstra Skåne" på initiativ från Sjöbo kommun. Se Hästrundan 14-17/6.
- Absolut, vi har gjort en resa från plats 200 till plats 26 och var nu sist 7:a på det sammanfattande omdömet i Svenskt näringslivs ranking nyligen. Vi kommer fira det på en företagarfrukost 13 juni i Lekeberg.
- Projektet "Västra Mälardalens industriella symbios" – hur sluter vi kretsloppet lokalt? <https://vmindustriellasymbios.se/>
- Via kommunutredningen fått uppdrag som pilotregion för utökat samarbete mellan kommuner.
- Behovsinventering för företagsklimat, dialogarbete, samverkan.

- Hållbarhet – Årets klimatstad. Ett strukturerat arbete ur tre perspektiv – ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Innovation – Smart Stad, flera framgångsrika projekt med externa aktörer där våra kommunala bolag är öppna testbäddar.
- Samarbetet mellan aktörer och Region Värmland som resulterat i Kickstart Network Värmland och STING bioeconomy. Hållbar handelsutveckling i staden – e-handelsprojekt med projektägare Filipstads kommun.
- New glass I och II. Projekt som matchmakar formgivare och företag samt jobbar för att få fram nya produkter i glas. Samverkan med vår duktiga museichef har lett till start av nya företag och produkter som nått eller är på väg till marknaden. I tvåan lägger vi även på affärsutveckling. Vi har jobbat i en rad projekt med koppling till design med några av våra grannkommuner och i Glasriket och det har vi nytta av.
- Framtagandet av Näringslivsstrategin tillsammans med #100företag100dagar. Det politiska beslutet 2001 att i Timrå går företagsärenden före.
- Vi gör offerter till företag och myndigheter och säljer vår region, för att få hit investerare och företag att etablera sig hos oss. En mycket lyckad insats!
- Vi har vårt utvecklingsprogram #topp10till2020 som arbetats fram med representanter från samtliga förvaltningar ihop med det lokala näringslivet.
- Samverkansprojekt näringsliv, industri, kommun om autonoma transporter.
- Etableringen av Amazon och Northvolt.
- Vårt arbete med ett öppet klimat/kontor är en framgångsfaktor för vår del. Inkluderande frukostar i samverkan med det lokala näringslivet. Näringslivsrådet som drivs av näringen.
- Vi har strategiskt arbetat för att hela den kommunala organisationen ska se våra företagare som en del av företaget/organisationen. Detta kan kännas som ett abstrakt tänkande, i stället konkretiserar vi det som att våra företagare är kunder. Våra forum Älvdalenmöten är en annan lyckad insats samt våra Samrådsmöten som vi kontinuerligt har där kommunledningen och de näringslivsansvariga träffar företagorganisationerna i vår kommun och på ett konkret sätt diskuterar vad för tillväxthinder man ser samt övriga bättringspunkter som man identifierat: Denna information arbetas sedan in i en åtgärdsplan som kontinuerligt följs upp och arbetas in i de olika avdelningarna i kommunen alternativt tas med på regionalt plan. Detta kallar Företagarna för Älvdalsmodellen. Företagarna SIG blev årets företagarförening i år och då lyfte de just detta arbetssätt som de ser som mycket lyckat.
- Vi har startat en podcast som heter Entreprenörsandan. Där lyfter vi entreprenörer och näringslivsprofiler med koppling till Täby. Vi vill testa nya sätt att nå ut till vår målgrupp och med podden riktar vi oss till alla som vill bli inspirerade av företagande. Vi har fått mycket positiv respons!
- Vi har tillsammans med våra kollegor på miljö- och bygg tagit fram konceptet Tillväxt & Tillsyn även kallad Rättviksmodellen.
- Näringslivsbolaget Västervik Framåt AB (ägt av det lokala näringslivet) har framgångsrikt genomfört ambassadörsträffar både på hemmaplan och i andra kommuner (Stockholm och Linköping) genom en aktivitet som heter "Mingla med Västervik".
- Vi har skapat flera intressanta etableringar på grund av vårt strategiska läge mellan två stora arbetsmarknader Göteborg och Malmö.
- Vi har just startat ett projekt om platsinnovation i samband med en stadsflytt. Vi har inte resultat ännu, men snart hoppas vi kunna ha bra exempel att visa (företagsfrämjande ingår i detta).
- Förenkla helt enkelt, men det var 2016.
- RFI process Sustainable food 2.0. Kolla på: <http://www.investhalsingland.se/sv/projekt/sustainablefood/>. Besöksnäringens utveckling.
- Vi har tillsammans med skolen genomfört Yrkesdagen där företag och elever träffas och inspirerar eleverna till framtida yrkesval. Vi ingår i ett destinationssamarbete mellan fyra kommuner där vi använder en annorlunda samverkansform.
- Vi befinner oss i ett arbete att systematisera näringslivsarbetet på kommunövergripande nivå (mål, processer, styrning, uppföljning mm) utifrån nyligen antagen näringslivsstrategi. I övrigt är fokus i nuläget att hantera potentiella etableringar och befintliga företags expansion på ett effektivt sätt - i detta operativa arbete får vi mycket positiv respons från företagare.

BILAGA 3

Kommungruppsindelning

Här är en beskrivning av SKLs kommungruppsindelning som gäller från den 1 januari 2017.

Kommungruppsindelningen används för att underlätta jämförelser och analyser i olika statistiska sammanhang och är utarbetad på Statistiksektionen, SKL. Indelningen består av totalt nio grupper där kommunerna grupperats utifrån vissa kriterier som tätortsstorlek, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Dataunderlaget är hämtat från SCB:s olika databaser.

1. Storstäder – kommuner med minst 200 000 invånare varav minst 200 000 invånare i den största tätorten.
2. Pendlingskommun nära storstad – kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en storstad eller storstadsnära kommun.
3. Större stad – kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten.
4. Pendlingskommun nära större stad – kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.
5. Lågpendlingskommun nära större stad – kommuner där mindre än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.
6. Mindre stad/tätort – kommuner med minst 15 000 men mindre än 40 000 invånare i den största tätorten.
7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort – kommuner där minst 30 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i annan mindre ort och/eller där minst 30 procent av den sysselsatta dagbefolkningen bor i annan kommun.
8. Landsbygdskommun – kommuner med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten, lågt pendlingsmönster (mindre än 30 procent).
9. Landsbygdskommun med besöksnäring – landsbygdskommun med minst två kriterier för besöksnäring, dvs antal gästnätter, omsättning inom detaljhandel/ hotell/restaurang i förhållande till invånarantalet.

Enkät

Del 1 - Din bakgrund

Hur gammal är du?

- ☐ 18–29 år
- ☐ 30–39 år
- ☐ 40–49 år
- ☐ 50–59 år
- ☐ 60 år–

Vilket är ditt kön?

- ☐ Kvinna
- ☐ Man
- ☐ Annat alternativ, vill ej svara

Hur många år har du varit näringslivsansvarig i den här kommunen?

- ☐ <1 år
- ☐ 1–2 år
- ☐ 3–5 år
- ☐ 6–10 år
- ☐ 11–15 år
- ☐ ≥ 16 år

Hur många år har du totalt sett varit näringslivsansvarig eller jobbat med näringslivsfrågor för en kommun eller region/landsting?

- ☐ <1 år
- ☐ 1–2 år
- ☐ 3–5 år
- ☐ 6–10 år
- ☐ 11–15 år
- ☐ ≥ 16 år

Vad gjorde du innan du tillträdde din nuvarande tjänst som näringslivsansvarig i kommunen?

- ☐ Näringslivsansvarig i annan kommun
- ☐ Annan tjänst i nuvarande kommun
- ☐ Annan tjänst i annan kommun
- ☐ Egenföretagare
- ☐ Anställd i privat företag
- ☐ Statligt anställd
- ☐ Landstingsanställd/anställd av region
- ☐ Anställd i ideell sektor
- ☐ Studerade
- ☐ Annat, ange vad:

Del 2 - Kommunens näringslivsverksamhet

Hur är näringslivsfunktionen resurssatt?

- ☐ Jag är ensam om frågan och jobbar heltid med den
- ☐ Jag är ensam om frågan och jobbar deltid med den
- ☐ Jag är ansvarig chef och har projektanställda medarbetare
- ☐ Jag är ansvarig chef och har tillsvidareanställda medarbetare
- ☐ Jag är ansvarig chef och har både projektanställda och tillsvidareanställda medarbetare
- ☐ Annat, ange vad:

Förutom näringslivsansvaret, omfattar din tjänst även andra ansvarsområden?

- ☐ Ja
☐ Nej

Om du svarat ja på föregående fråga - vilka andra ansvarsområden omfattar tjänsten?

Flera alternativ kan anges.

- ☐ Kommundirektör, kommunchef eller motsvarande
☐ Turistchef, besöksnäringschef eller motsvarande
☐ Samhällsbyggnadschef eller motsvarande
☐ Miljöchef eller motsvarande
☐ Utvecklingschef eller motsvarande
☐ Kommunikationschef eller motsvarande
☐ Annat, ange vad:
-
-

Var i kommunen är näringslivsfunktionen eller motsvarande placerad?

Flera alternativ kan anges.

- ☐ Under kommunledningsförvaltning
☐ Under annan förvaltning, ange vilken:
-

- ☐ I bolag som helt ägs av kommunen
☐ I bolag samägt med näringslivet
☐ I bolag samägt med andra kommuner
☐ I bolag samägt med andra kommuner och näringslivet
☐ I ekonomisk förening
☐ Drivs av privat aktör efter upphandling
☐ Annat, ange var:
-
-

Vilka av följande strategiska dokument är styrande för arbetet med näringslivsfrågor i kommunen?

Fler svarsalternativ möjliga.

- ☐ Näringslivsprogram eller motsvarande
☐ Lokala utvecklingsprogram eller motsvarande
☐ Översiktsplan
☐ Regionalt utvecklingsprogram (RUP)
☐ Regionalt tillväxtprogram (RUT)
☐ Dokumenterade visioner och långsiktiga mål för kommunen
☐ Mål och budget för verksamhetsåret
☐ Annat, ange vad:
-
-

Har ni i kommunen pekat ut några särskilda områden inom näringslivsarbetet som ska prioriteras de närmaste åren?

Här avses prioriteringar som det fattats beslut om på antingen politisk nivå eller tjänstemannanivå.

- ☐ Nyetablering av företag/nyföretagande
☐ Kompetensförsörjning
☐ Digitalisering av den kommunala servicen till företagen
☐ Hållbar uveckling/Agenda 2030
☐ Minska ungdomsarbetslösheten
☐ Praktikplatser
☐ Utveckling av stadskärnan/centrum
☐ Ökad sysselsättning bland nyanlända/utrikes födda
☐ Platsmarknadsföring
☐ Mark och lokaler
☐ Internationalisering
☐ Entreprenörskap i skolan
☐ Annat, ange vad
-
-

Vilka av följande strategiska dokument är styrande för arbetet med näringslivsfrågor i kommunen?

Kön	I hög utsträckning	I viss utsträckning	Inte alls	Vet ej
Mark och exploatering	☐	☐	☐	☐
Arbetsmarknad	☐	☐	☐	☐
Utbildning	☐	☐	☐	☐
Plan och bygg	☐	☐	☐	☐
Upphandling	☐	☐	☐	☐
Kommunikation	☐	☐	☐	☐
Miljö och hälsa	☐	☐	☐	☐

☐ Annan verksamhet, ange vilken:

Vilka av följande strategiska dokument är styrande för arbetet med näringslivsfrågor i kommunen?

Kön	I hög utsträckning	I viss utsträckning	Inte alls	Vet ej
Andra kommuner	☐	☐	☐	☐
Region/landsting	☐	☐	☐	☐
Civilsamhället	☐	☐	☐	☐
Universitet/högskolor och/eller deras innovationsmiljöer	☐	☐	☐	☐
Länsstyrelsen	☐	☐	☐	☐
Arbetsförmedlingen	☐	☐	☐	☐
Projektorganisationer för EU-projekt	☐	☐	☐	☐
Näringslivsorganisationer	☐	☐	☐	☐
Almi	☐	☐	☐	☐
Fristående nyföretagarrådgivning, t.ex. Nyföretagar-Centrum	☐	☐	☐	☐

☐ Annan aktör, ange vilken:

Vilka digitala verktyg arbetar näringslivsfunktionen med?

Flera alternativ kan anges.

- ☐ Sociala medier
- ☐ Egen pod
- ☐ Tillhandahåller e-learning
- ☐ CRM-system
- ☐ Automatisk uppföljning av upplevelse av kontakt med näringslivsfunktionen
- ☐ Webbaserad plattform för samarbete i projekt
- ☐ Analysverktyg för att identifiera företagens utveckling i kommunen
- ☐ Annat verktyg, ange vad:

Vilka mätbara mål använder ni för att följa näringslivsutvecklingen i kommunen?

Flera alternativ kan anges.

- ☐ SKL:s och SBA:s servicemätning Insikt (Öppna jämförelser Företagsklimat)
- ☐ Svenskt näringslivs företagsklimatranking
- ☐ Kommunspecifika mål, ange vilka:

- ☐ Annat, ange vad:

- ☐ Inget

Vilka är de största förändringarna vad gäller näringslivsfrågor i kommunen under de senaste fem åren?

Del 3 - Frågor som rör framtiden

På vilka sätt håller du dig främst uppdaterad om näringslivsfrågor i omvärlden?

Ange de tre viktigaste sätten.

- ☐ Konferenser, seminarier
- ☐ Dagstidningar, TV och radio
- ☐ Tidskrifter, facktidningar
- ☐ Forskningsrapporter, böcker
- ☐ Webbplatser för organisationer, myndigheter etc.
- ☐ Skrivelser från regering, riksdag eller EU
- ☐ Information från Business Regions, handelskammare eller dylikt
- ☐ Sociala medier som t.ex. bloggar, podcast, nätverkstjänster
- ☐ Nätverk och projekt tillsammans med andra kommuner
- ☐ Nätverk initierade av regionen/landstinget
- ☐ Näringslivsnätverk
- ☐ Nyhetsbrev
- ☐ Annat:

Inom vilka områden skulle näringslivsfunktionen i kommunen på tre års sikt behöva stärka sin kompetens?

Ange högst tre områden.

Vilka insatser från SKL skulle du vilja se mer av, vad gäller arbetet med näringslivsfrågor?

Flera alternativ kan anges.

- ☐ Träffar för näringslivsansvariga
- ☐ Utbildningar/kurser
- ☐ Rapporter/skrifter
- ☐ Omvärldsbevakning
- ☐ Möjlighet att medverka i projekt
- ☐ Arrangera studiebesök
- ☐ Annat, ange vad:

Vi på SKL lyfter gärna upp goda exempel i våra rapporter och på träffar, men vi behöver fler tips. Finns det någon kommun som du tycker ligger i framkant inom något eller några av nedanstående områden?

Du kan ange olika kommuner för olika områden. Motivera gärna ditt tips. Ange kommun/motivering.

Företagsklimat: _____

Digitalisering: _____

Hållbar utveckling: _____

Samverkan med lokala/regionala aktörer: _____

Strategi för att locka utländska investerare: _____

Att mobilisera resten av den kommunala förvaltningen vad gäller näringslivsfrågor: _____

Har näringslivsfunktionen i din kommun gjort någon lyckad insats som du kan tänka dig att berätta om på någon av våra träffar? Beskriv den gärna:

Har du något ytterligare medskick som du vill förmedla till SKL?

Den strategiske mångsysslaren – 10 år senare

ENKÄTUNDERSÖKNING OM KOMMUNERNAS NÄRINGSLIVSARBETE 2018
MED ÅTERKOPPLING TILL UNDERSÖKNINGEN 2008

År 2008 genomförde Sveriges Kommuner och Landsting en enkätundersökning riktad till näringslivsansvariga i kommunerna. Under år 2018 har en utvidgad studie på samma tema genomförts. I undersökningarna beskrivs bland annat de näringslivsansvarigas bakgrund med frågor om kön, ålder och tidigare bakgrund, hur näringslivsverksamheten är organiserad, hur styrningen av verksamheten ser ut och med vilka och på vilket sätt näringslivsfunktionen samverkar med andra.

Samtliga frågor i enkäterna är inte jämförbara med varandra. Men för de frågor där jämförelser är möjliga har det i många fall skett stora förändringar mellan åren.

Undersökningen riktar sig främst till dem som arbetar och/eller har intresse av frågor som rör näringsliv och tillväxt i kommunerna.

ISBN 978-91-7585-771-8

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

Post: 118 82 Stockholm | Besök: Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | skl.se

Sveriges
Kommuner
och Landsting